

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISK DAGBLADET

Laupeäval, 23. märtsil 1974
Nr. 23 (3911)

16. aastakäik

REE tormine istung:

ESIMEES LAHKUS KOOSOLEKULT

Rootsi Eestlaste Esinduse 34-nda istungjärgu temperatuur tõusis üsnagi kuumaks, mille üheks avalduseks oli juhatuse esimehe Leo Karupää spontaanne lahkumine koosolekult erakordse teadaandega, milles ta konstateeris, et "inimlikul vastupanul on ka oma piirid". Sellele oli eelnenud äge sõnavahetus Kodumaakomisjoni esimehe Ilmar Toigrega (rahvuslik parempoolne rühmitus) komisjoni töö küsimusis ja viimase rühmakaaslaste ja Esinduskogu abiesimehe Felix Kello küsimusse seadmine, "kas meil on esimeest või mitte".

Leo Karupää lahkus koosolekult erakorralise teadaandega

Ei ole veel selgunud, kas esimehe lahkumine oli lõplik, kuna puudub kirjalik lahkumisesildis. Märkida võib vaid, et Esinduskogu suurimast rühmitusest teisi kriitiseerijaid esimehele ei olnud.

Praeu ei ole veel selge, kas lahkumisteadaanne oli vormiliselt õige, kuna esimees ei esitanud kirjalikku teadaannet. Kui aga Leo Karupää peaks jääma otsuse juurde, et ta lahkub, siis jääb esimehe kohustäitjaks juhatuse abiesimees Olaf Muruk Rahvuslikust Parempoolsest Rühmast).

Varem on juhatusest lahkunud abiesimehed Agu Kriisa (Vabadusliit) ja Alur Reinans (Liberaalne Erakond). Nagu EPL kuuleb, püütakse tekkinud olukorras saavutada koostöövõrmet.

Teiseks elevust tekitanud küsimuseks oli ka Liberaalse Erakonna otsus oma esindaja ärakutsumiseks juhatusest ning ajakirjandusele antud vastav seletus.

End. abiesimees Alur Reinans Liberaalsest Erakonnast, kes koos oma rühmakaaslastega juba detsembris juhatusest lahkus, põhjendas sammu "arusaamisega, et juhtus praktiliselt ei ole tegutsemisvõimeline" ja et läbirääkimistel teiste rühmitustega ei ole leitud eeldusi juhatuse töö ümberkorraldamiseks.

Liberaalid ei olnud rahul juhatuse nimel väljasaadetud kommentaaridega LE lahkumisteadaandele, kus oli öeldud, et nende "arusaamine vastutuse kandmise kohustusest on

Järg lk 11

Eesti aukonsul oli INIMRÖÖVLITE kavatsetud ohvriks

NEW YORK (ME) – Ühe ameerika inimröövigrupi kavatsetavate ohvrite nimekirjas seisis kaheksa nime hulgas ka Eesti Vabariigi auasekonduli Ernst Lauri nimi, kes elab Los Angelesis. Salanõu peamees, varem süüdi lennukikaaperdamises ja politiseeritustamises, planeeris vanglast oma vabaduses viibiva kallima kaasabiga ühe diplomaadi röövimist.

Vandenõu eesmärgiks oli nõuda kahe mehe vabastamist vanglast, neljandik miljonit dollarit ja lennuk Rootsi pääsemiseks. Grupiga liitumiseks tehti ettepanek ka neljandale isikule, kes aga teatas sellest ametivõimudele.

FBI vahistas 22-aastase Maria Alanzo kes kuulus varemalt kurikuulsale mõrvari Charles Manisoni perekonda". Teatavasti viimase liikmed harras-

tasid nn. grupiabieliu ja olid seadud massimõrva mis 1966 äratas suurt tähelepanu.

Plaani mõtlesid välja vanglas viibivad lennukihõivaja G. Trapnell ja roimar R. Hedberg, kes andis juhiseid oma vabaduses viibivale kallimale. Inimröövi "kandidaatideks" olid Los Angelesist kas Eesti Paragui, Uruguai, Kanada, Prantsuse, Saksa, Shveitsi või Haiti konsulid – keda neist oleks olnud kõige kergem röövida.

Trapnell katsetas kaaperdada mõni aasta tagasi Los Angeles – New York liinilennukit nõudes 306 000 dollarit suurust summat ja tol ajal vangis oleva vasakpoolse Angela Dawise

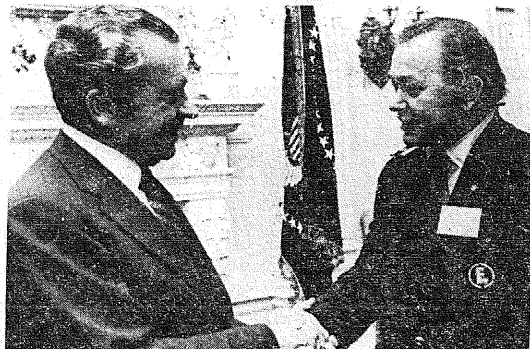
Järg lk. 11

Helmut Pürkop surnud

LUND (EPL) – Esmapäeval, 18. märtsil suri Lundis keeleadlane Helmut Pürkop, iseisvuse ajal hästi tuntud suukirjastuse "Loodus" peakorrekter ning hiljem kirjastuse juhataja.

Paguluses on ta töö kõrvalt Lundi ülikooli juures olnud ka eesti Kirjanike Kooperatiivi korrekteriks. Surma põhjustas südameatakk.

PRESIDENDI KÄESURVE

President Nixon võttis Valdes Majas vastu USA rahvusgruppide esindajaid konverentsil, kus arutati etniliste vähemuste probleeme. eestlasti esindasid Eesti Rahvuskomitee esimees USA-s Ilmar Pler (kelle kätti pildil president surub) ja Mati Möiva, kes on Eesti-Ameerika Republikaandide Keskkomitee esimees. USA valitsuse liikmed selgitasid riigi poliitikat ja seda kriitiseerisid vähemuste sõnavõtjad – seda eriti viljamüükide osas N. Liidule.

Skautluse juht sai enim häáli pangavalimisil

Eesti Laenu-Hoiu Ühiseses toimunud esinduskogu valimiste tulemused on nüüd selgunud. Valimised toimusid kirjalikult ja Stockholm Sparbenkeni notariaalosakonna erapoolelt kontrolli all. Esitatud 21-st kandidaadist sai enim häáli Eesti Skautliku Noortemajaleva juht gaidar ja doktor Virge Hint – 273.

Temale järgnesid Kalju Lepik 198, Madis Laas 195, Reinhold 272, Karl Ristikivi 268, Enno Kleitsman 181, Valter Soo 175, Penno 262, Aksel Mark 253, And- Aarne Vötting 159, Augen Kiiman res Muid 253, Gustav Ränk 252, 152, Mihkel Jüris 149 ja Voldemar Arvo Horn 233, Ernst Vilval 226 Strentse 100. ja Tarmo Oja 217 häällega.

Nende 10 uue esinduskogu liikme hulgas on esmakordselt valitud vaid 3 – Virge Hint, Gustav Ränk ja Tarmo Oja.

Ülejäänud kandidaadid: Ahti Pae 208, Elmar Tõidsepp 208, Jaak Maandi 201, Renate Kaasik

EESTI MAJA
WALLING. 34-1

Kanada välisminister:

Meie ei tunnusta Balti okupeerimisi

OTTAWA (EPL) – Kanada välisminister Mitchell Sharp rõhutas 1. märtsil parlamendi ees, et Kanada valitsus ei tunnusta Eesti, Läti ja Leedu okupeerimist N. Liidu poolt. Deklaratsioon sisaldas varasema seisukoha kinnitamist.

Välisministri deklaratsioon tuli ühenduses rahvasaadik Joe Hueglini arupärimisega, miks välisministeerium Ottawa Innavalitsuse järelepärimise peale ei soovitanud raekoja ees heisata vaba Ukraina lippu.

Oma vastuses rõhutas välisminister, et Kanadal ei ole erilist lipuseadust, mis tähendab seda, et igasugusel lippe võidakse heisata, ka Ukraina oma.

Kui aga asutused välisministeeriumilt pärivad, milline lipp on sobiv või mitte, siis vastatakse, kas see või teine riik omab Kanada de jure tunnustust.

Ukraina seda ei oma, küll aga Eesti, Läti ja Leedu, kuna Kanada ei tunnusta nende riikide inkorporeerimist N. Liidu poolt.

Teatavasti lehvib 24. veebruaril Eesti sinimustvalge Ottawa raekoja ees, kuna linnapea muutis oma esialgse seisukoha – nähtavasti pöördudes välisministeeriumi poole, kus kinnitati, et Kanada jätkuvalt tunnustab Eesti Vabariiki.

Teretulemast koolipeole!

Ettekanded kooli pidudel tiivustavad ka õpinguid, arendades lapsi vaimset

Pühapäeval, 24. märtsil kell 14 toimub Skanstulli Gümnaasiumis, Bohusgatan 24, järjekordne Stockholm Eesti Algkooli kevadpidu. Eesti kooli peod ja üritused tuginevad kodumaalt kaasa toodud traditsioonidele. Neil üritustel on suur tähtsus õpilaste esinemisloole, nende vaimse maailma arendamiseks ja eestikeelse sõnavara seadumisele. Siin pole ainult terviklikkust, vaid ettekanded kujutavad endast ainult üht aga äärmiselt tähtsat osa eesti koolitöö tervikust.

Eesti kool on oma töövormilt kindlasti üks moodsamaid siin Rootsis, olgu et ta tugineb vana traditsioonidele. Tundub, et on saavutatud õnnestunud süntees vana ja uuest.

Nähtavasti on see arusaam läbi löönud ka lastevanemate juures, kuna viimaste aastate jooksul on algklasside õpilaste arv Stockholm Eesti Algkoolis tõusnud.

Iga peo kavas on olnud muusikat, laulu, deklamatsoone ja ka näidendeid. Rääkides õpetajatega ja teatriteadlastega selgub, et enamik lastest tahab ettekannet osa võtta.

Seetõttu on ka näidendid tihti peale komponeeritud väga suurele koosseisule. Ar Vaksil näidendi "Suur Maskeraad", mis etendub nüüd pühapäeval, nõuab näiteks 40-50 tegelast.

Arutades Ar Vaksiga ta näidendi esitamise võimalustest TV-s, arvas ta, et reportaazh Stockholm Eesti Algkooli töövormist oleks väärtuslikum:

— Reportaazh võiks näidata näidendi lavastamise protsessi: osalist väljavalimise, esimene proov, lauluproovid, tantsuproovid, peaproov ja siis mõned piild etendused. See oleks tõesti midagi, mis annaks ülevaate ühe eesti kooli töövormist!

Õpetaja Anne-Marie Asker, kes ise on lõpetanud ooperi balletikooli ja on kooli näidendite tantsukujundaja, laset õpilasi isegi koolitundides kasutada "dramaatikat" kui väljendusvahendit.

See tema arvates aktiivseerib lapsi ja süvendab nende eneseteadmist. Anne-Marie Asker nendib ka laste suurt huvi näidendite ja tantsude vastu:

— Suurt probleemi tekitab aga tantsijate väljavalimine, sest kõik ju tahavad kaasa teha. Püüan aastas astastse osalisi vahetada, nii et kõik saaksid võrdsest esineda. Harjutamiseks on aga kahjuks liiga vähe aega. Peab seda tegema osalt koolitöö ajal, aga ka pärast koolitööd. Kõsimeelse, kas harjutused segavad koolitööd, vastab Anne-Marie Asker, et need vastupidi tiivustavad õpilasi ka teistes ainetes.

Ent teatritöö ei koosne ainultki proovidest ja tantsuharjutustest. Ar Vaksil abikaasa Olle on alati oma peale võtnud kostüümide kujundamise ja teeb seda tänava.

Madis Gering on aastast aastasse olnud kaastegev Ar Vaksil näidendite esitamisel. Seekord nimetatakse teda "tehnilise heli ja muusikaefektide kujundajaks", ent tegelikult on tema oskused laialivalguks ja ta on töötanud ka näitejuhi abina.

Mis oleks aga näidendi dekoratsioonid? Algkooli teatril on õnneks juba alates 1962 "oma" katuses professionaalne dekorator Roman Väli, kelle juhtimisel seatakse iga etendus kunstipärase dekoratsioonid vähemalt 40-le näidendile.

Oma esimesed dekoratsioonid tegi Roman Väli juba kuueks algkooli klassis Tallinnas. Ja praegu töötab ta dekoratorina Kuninglikus Ooperis. Tema juhtimisel valmistatakse mitne tükirikka õhtu jooksul vabatahtlike lastevanemate abiga dekoratsioonid ja lavapildid.

Nii peab siis kooli teatritendust nägema ühise töösavutusega, kus suur kollektiiv: õpilased, õpetajad, vanemad, teatriteatrite ja tema abilisid on kaastegevad. Ent see on

kooliteater, mis suurelt osalt koondab õpilasi ja vanemaid vijakasse koostööse ja annab koolile ta omapära.

Kooli pidu pole ainultki teater. Stockholm Eesti Algkooli põhimõtteks on alati olnud, et kõikidele õpilastele tuleb anda võimalus publiku ees esineda, eesmärgiga arendada nende esinemisloole.

Sobiv vorm selleks on leidud massdeklamatsoones, mis arendavad nii lapse individuaalset esinemisloole kui ka kollektiivset distsipliini ja koostöövõimet. Teine ühisettkande vorm on mudugi laul, mida praegu õpetatakse vist ainult eesti algkoolides.

Peale eeskava kuulub kevadpeo juurde veel einelaud (algab kell 14), kus on võimalik juua mahlavõi kohvi ja maitsta võileibu või küpsiseid. Perenaised on teinud suuri ettevalmistusi ja loodavad einelauas näha palju külastajaid.

Iga kevadpeo juurde kuulub mõistagi loterii, millela pidu majanduslikel põhjustel ei saaks toime tulla. Siitamaani on loostide müük alati edukalt läbi viidud ja kindlasti saab see peokülalastega abil teoks ka seekord.

Loosidemüük algab samuti kell 14 ja peavõiduks on jalgratas.

Eeskava algab kl. 15.30 ja pärast seda on kord Stockholm Eesti Lastelaia mudilaste käes näidata oma oskusi ring- ja laulumängudes. (EPL/RR).

Roman Väli

Madis Gering

Anne-Marie Asker

Muistne paat järves

Võrumaal Tõllistes asuvas Kisejärves leiti mõne aja eest arheoloogilise haruldus: põhjamudas oli säilinud paat, mille vanust teadlased hindavad 800-900-le aastale — seega on see pärit umbes muistse iseloomuga ajastust. Paat on kolm ja pool meetrit pikk, 54 cm lai ja 40 cm sügav. Võru muuseum konserveerib leiu.

Inglane Moskvast kohtu all

LENINGRAD — Leningradis lennisti Nõukogude Liidu kohtu poolt 20. aastane inglise turist kaheks aastaks sunniböölaagrisse.

Tema süüds oli, et ta tikutulega lohakalt käitus, mille tagajärjel hotellis, kus ta viibis pühakes tulekahji ning kaks inimest sai surma. Kohtunik kirjutas alla süüdistussakki ettelugemisel, et tulekahju oli põhjustanud inglise tikk, mis kaudgelt ei ole nii usaldatav kui seda on sovjettimaa tikk. Süüdlane, 29. aastane Alexander Paton, kes on Glasgow üliõpilas ärijuht, pühkes kohtuotsust kuuldes nutma.

Dimitri Mathiesen, eesti ettevõtja Stockholmis, saabus tagasi Sveriges Grossistförbundet poolt korraldatud kolmenädalasele ärisidemele süvendamise reisile Argentinasse ja Brasiiliasse.

Kaljo Käär, keemia litsentsiaat ja Sandvikeni kõvemetalli eksperimentaallaboratooriumi juhataja, Stockholmis, saabus tagasi ametreisilt USA-sse ja Kanadasse.

Perenaistele Maksapasteet

Kuna pasteedi tegemine oli varemalt omaajaga aegavõttev töö, siis selle tervistlikult tulusa loovamäärde valmistamise on juba ammu oma ülesandeks võtnud moodsaaja toidutehased ja äri-tögid. Ühe tööstuse produkt erineb pisut teise omast kõik nad altavad kergendades toidu kavatamist kodudes.

nemist lasta külmakapis aeglaselt pehmeneda. Ka võib kuumendada, mitte keeta.

Kuna sügavkülmutus teatud määral nõrgendab toidu maitset, siis vajadusel lisada veel maitseaineid ja panna tardumiseks väikesse vormi või kaussi. Hoida külmakapis ja serveerida mõne tunni pärast või järgmisel päeval.

ON HEA TEADA

et maksa hautamiseks oleks leent paras jagu s.t. ainult nii vähe et tugu seda leemehulka, maitsvat ja sktraktset, saaks pasteedi valmistamisel ära tarvitada.

Maksal on sama omadus mis kanamunalgi: mida kauem keeta või praadida, seda kõvemaks ja tulumemaks muutub. Maksa tuleb hautada seni, kuni torkamisel maksast eralduv mahl on muutunud halliks, ei ole enam roosakas.

Maks kui pasteedi peamine sisaldaja tunduvalt rohkem vitamiine ja rauda kui teised lihaliigid. Eriti rohkesti on loomamaksas A-vitamiini.

On ka hea, kui lugupeetavad lugejad parandaksid ära ühe numbri vea mis on tekkinud retseptis — Pärimaigen pirukatele. Mudugi peab olema 150 g võid, mitte 15 g. (EPL perenaiste veerg 27.2.74).

ELLEN ROOSME

Kohalik elu

STOCKHOLM E.K. Naisseltsiooni liikmeteõhtu

EK Naisseltsiooni liikmeteõhtu peetakse reedel, 23. märtsil kell 17.00 Jakob kiriku kogudusesaalis, Malmorgsgatan 5. Kavas: Helmi Mäelo ettekanne "Pilk mälestusraamatustesse" ja Renate Kaasiku lühikokkuvõtte Eesti probleemide esitamisest GULAG-arhipelaagis. Külastused on teretulnud.

STOCKHOLM Naiskoori kontsert

Stockholmi Eesti Naiskoori kontsert toimub laupäeval, 20. aprillil kell 17.00, Stockholm Kontserthoones, Grönewaldi saalis (endine väike saal). Dirigent Hilma Nerep-Nerep-Mossin, solist Alfred Piuske. Pääsemad 15:- ja 10:- õpilastele 15:-, saadaval kooriliikmete vahendusel ja eesti Kultuuri Koondises.

STOCKHOLM Väimkülli lauluõhtu

Laupäeval, 23. märtsil kell 18 toimub Eesti Majas, Wallingatan 34 Eesti Nelliühik Koguduse korraldusel taas väimkülli lauluõhtu. Mitmed kaasmaalased on suurt huvi näidanud sarnaste lauluõhtude vastu ja meele soov on, et ka see õhtu võiks saada meeldivaks elamuseks. Esinevad nais- ja segakoor ning Lauri kvartett. Teretulemast!

MALMO

"Kütt" peakoosolek

Laskurklubi "Kütt" peakoosolek toimub pühapäeval, 24. märtsil kell 10.30 kohvik Residens ruumides, Adelg. 7, Malmö. Päevakorras koosoleku avamine ja selle kinnitamine, juhatus valimine, koosoleku protokoll ja valimine, protokolli tõendajate valimine, eelmise peakoosoleku protok. kinnitamine, eelmise tegevusaasta ülevaade ja kassa aruanne, eelmise aasta juhatuse vastutustest vabastamine, uus juhatuse valimine, revisjoni komisjoni valimine, uue tegevusaasta kava, eelarve ja liikumaksu määramine, üleskerkinud küsimused ja koosoleku lõpetamine.

Juhatus loodab rohkearvulist osavõttu.

Leinateated

Torontos suri 6. märtsil prof. Hans Johanson ühenduses temale sooritatud südameoperatsiooniga. Ta oli sünninud 13. novembril 1924 Tartus. Ta oli lõpetanud Austraalias Sydney ülikooli majandusteaduskonna ja saavutas magistrist astme Toronto ülikoolis poliitiliste teaduste ja majanduse alal. Ta kutsuti Toronto Erysoni poliitilise instituudi õppejõuks ja edutati osakonna abijuhatajaks.

Torontos suri 11. märtsil Arnold Veelema, sünd. 18. detsembril 1908 Järvamaal.

Cardiffis, Inglismaal, auri Amalie Sakks.

Vaidlusrohke Esinduse istung Lähenemas uued üldvalimised

Rootsi Eestlaste Esinduse 34-ndal istungjärkul oli rohkeid vaidlusi. Liberaalne Erakond tegi m.h. etteheiteid teistele rühmitustele kokkuleppe murdmises, kui suvel 1972 Esinduse esindajate valmisel Ülemaailmsete Eesti Päevade kongressile hääletati maha Liberaalide poolt esitatud kandidaat Jaak Maandi. Nagu

nende esindaja A. Reinans märkis, pidas erakond seda juhatuse moodustamisel sõlmitud koostöökokkuleppe murdmiseks. Et selle küsimusega varem välja ei tulnud, selle kohta ütles sõnavõtja, et erakond ei tahtnud tol korral Eesti Päevade meeolelu rikkuda. Sõnavõtule järgnesid elavad vaidlused vastusüüdistustega.

Ilmar Toigre võttis pikemalt vaatluse alla Liberaalse erakonna pressiteate, milles märgiti, et liberaalide kaastöö Esinduse juhatuse olevat võimalik ainult eeldusel, et teised rühmad on "nõus Esinduse tegevust ümber kujundama". Edasi rõhutatakse, et liberaalid toetavad Esinduse "parlamentaarset iseloomu" kuna "osa teistest rühmitustest" peavad Esindust "mingi ühise ideoloogia loogirühmaks", milline pidavat "võistlemise keskkorraldatsiooni" Rootsis". Toigre nimetas seda mõistlikeks segaduseks, kui

liberaalid endid peavad "headeks poisteks", teisi aga võrdseks "tänaval kaklejatega".

Edasi tähendas ta: Esinduse parlamentaarne iseloom väljendub sellest, et Esinduse juhatust toetub Esinduskogu enamuse usaldusele. Kas juhatust moodustatakse ühe, kahe või rohkem rühmade esindajatest — see on printsipiil teisejärgulise tähtsusega. Et Esinduses aga 14 aasta jooksul on olnud suure koalitsiooni juhatust — kõikide rühmade koostöö — see näitab, et tegevust on saadud arendada küllaltki ühtlase ideoloogia pinnalt. Esinduse parlamentaarne iseloom pole aga põrmugi sellelt vähenenud, et liberaalid juhatusest lahkusid.

Opositsiooni jäämine on igati võimalik ja ka loomulik nähe. Opositsioonis olemine ei tähenda aga obstruktsiooni olemist. Keskkorraldatsiooni pole Esindusega "võistelnud" vaid võidelnud niivõrd Esinduskogu kui üldvalimiste vastu üldse. Igaüks, kes kaitses üldvalimiste muutub liberaalide arvates "loogirühmaks". Kui nii, siis on vale, et ainult "osa teistest rühmitustest" sellist ideoloogiat kannab. Kõik teised rühmad on seda iga valimise puhul teinud. Praktiliselt töös erinevad aga Esinduse otsused tunduvalt n.n. keskkorraldatsiooni omadest: Esindus peab oma otsused rajama rahvusgruppi enamuse arvamiselt — milline välja selgitatud demokraatlikus korras — keskkorraldatsiooni aga ainult oma liikmeskonnale.

Kõneleja leidis, et LE eitab hoogete esinemise vajadust, kuigi tema arvates iga majoriteedi seiskukoht kannab teatud ühise arusaamise ilmet. Väljaspoole ei saagi teistisi esineda.

Kuna Alur Reinans oli rõhutanud oma sõnavõttus, et Esinduse tegevust "teadlikult katsutakse arendada väljaspool juhatuse otsuseid ja juhatuse liikmed pahatühti pole informeeritud juhatuse poolt astutud sammudest, siis leidis Toigre, et süüdistused on ranged ja Esindust kompromiteerivad.

"Liberaalide erakonna teade ajakirjandusele oli pahatahtlik insinatsioon, eesmärgiga kahjustada Esinduse tegevust", märkis Toigre.

Neile sissejuhatavale sõnavõttele järgnes terve rida väiteid teiste poolt. Rein As avaldas kahetsust liberaalide lahkumise puhul juhatusest, ütles end Vabadussõda nimel mitte olevat kuulnud mingist läbirääkimistest, kuid arvas ka, et juhatuse kommentaar oli "kaunis argumenteeriv ja polemiitseriv". Vabadussõda arvates tuleks teadlaste küsimused lahendada rühmade ja Esinduse juhatuse vahel.

Elmar Aibast — R. Parempoolne rühm — leidis, et juhatuse kommentaar oli vajalik ja kuna see suunati ainult saadikutele, siis ei saa seda võrrelda liberaalide pressiteadega.

Voldemar Kiviaed väitis et kommentaari küsimust pole juhatusest arutatudki, kuna see "pole seisnud päevakorras". Ahti Pae oli nõus ette lugema juhatuse protokollile selle kohta, mida rühmade esindajad liberaalide lahkumisest arvasid. Seda ei soovitud. Annus Estra ja Priidu Puusepp märkisid et "asja arutati kahel koosolekul ja "üsnä pikalt".

ALUR REINANS

"ERINEVAD ARUSAAMAD"

Sisulisem vaidlus arenes selle järgi Reinansi ja abiesimees Olaf Muruki vahel. Reinans mainis, et vaatlus "Esindust kui instrumenti" ning et sõnavõttud on juba kindlalt, mida liberaalid oma teates esile toomud. Muruk tähendas koostöö kohta: kokku lepiti rühmade vahel kaks aastat tagasi vaid juhatuse kohtade jagamisel. Mingit sellist lepet pole kunagi olnud, et iga delegatsioon või toimikond peab tingimata hõlmama kõigi rühmade esinajaid. Reinans konstateeris Muruki sõnavõtu puhul, et ilmselt on Esinduse juhatuse moodustamisel sõlmitud kokkulepped algusest peale erinevalt aru saadud. Ta rõhutas edasi, et peab täiesti loomulikuks, et Esinduse rühmad esitavad oma arusaamad avalikkusele. Toigre vastas resolutsiooni esitamise. Viimases juhiti tähelepanu "juhatuse tegevuse halvustamisele liberaalide poolt", ning soovitati nende uute teadete puhul "asja võtta kriitiliselt". Resolutsiooni ettepanek süvendas uusi sõnavõtte.

Prof. Hans Kauri toonitas niivõrd liberaalide etteheiteid kui ka juhatuse kommentaari "üldligesed postulaadid", kuid lisas juurde: esimene kutsus teise esile, sest "nagu metsa hulkad, saad ka vastuse". Kui juhatuse kommentaari liberaalide teatele poleks lisatud, siis oleks informatsioon poollik.

FELIX KELLO

Alur Reinans väitis, et ta kunagi ei ole tahtnud väita, et üksikud juhatuse liikmed ei oleks töövõimelised, küll aga on arvamusel et juhatust tekinud olukorras ei ole töövõimeline. Ta eitas, et Liberaalide juhatusest tagasi astumine on toimud valimistaktikalistel kaalutlustel ja rõhutas vastupidi küsimuse moraalselt külge. Ta leidis, et tema südametunnistus ei luba tal olla Esinduse juhatuse abiesimees olukorras, kus ta praktiliselt leiab, et Esinduse tegevust ei vasta nende nõuetele mida ta tahab Esindusele esitada, ja kui tal ei ole võimalik olukorda muuta. Tegemist on teatud määral sellega, mida me tahame Esindusest saada. Liberaalse erakonna ambitsioonid on palju kõrgemad Esinduse tegevuse suhtes ja selleks sooviski erakond "Esinduse ümberkujundamist" — läbirääkimiste alusel.

NÕUTI BÜROOJUHAATAJA LAHKUMIST

Abiesimees Muruk paljastas nüüd liberaalide nõudmist teema, tähendades, liberaalid nõudsid: "büroojuhataja tuleb lahti lasta". Sellega lõpetas ka läbirääkimised, sest niisugust nõuet meile täita ei saanud.

Toigre resolutsiooni puhul, tähendas Jaak Maandi: ettepanekut ei peaks mitte vastu võetama, kuna siis ründaks Esinduskogu üht rühma. Ilmar Laan ja Hans Kauri olid ka ettepaneku vastu. Ilmar Vooremaa leidis, et liberaalid on juhatust süüdistanud ja Esinduskogul tuleks avaldada juhatusele usaldust. Alur Reinans võttis veelikord sõna ja nimetas liberaalide nõudmist konstruktiivseks. Annus Estra oli kompromissil poolt, kui liberaalid vabandavad, sest nad on heitnud "esimese kivi".

Vaidlusaluse küsimus lahenes järgmisel päeval sellega, et Ilmar Toigre võttis oma ettepaneku tagasi ja Esinduskogu võttis vastu Ilmar Vooremaa ettepaneku juhatuse usalduse avaldamiseks hääletavahetusega 12:9.

Pärast tegevusaruandega seoses tekkinud vaidlusi Liberaalse erakonna sammude ümber, võttis Esinduskogu vastu eelarve 1974 aastaks, kulu- ja tulude osas tasakaalus 101 500:—. Valimiste teostamise kuludeks on ettenähtud 10 000:—. Tulude poolt on vaid kaks suuremat posti: loodetav toetus eestlaskonnalt 50 000:— ja töötasuna ühele ametnikule AMS-ist 27 000:— Ajakiri "Rahvuslik Kontakt" eelarve oli tasakaalus kr. 23 500:—.

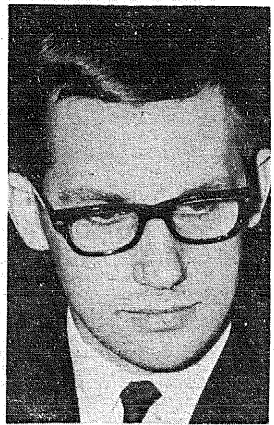
TEGEVUSKAVA

Tegevuskavas oli loetletud ülesanded ühiskondliku, kultuurilise, noorsootöö, selgitustöö ja majanduse ning organisatsioonitöö sektoreis, kusjuures olulisemateks neist tuleb pidada üldvalimiste teostamist, ülemaailmsi aktiivseid eestlaste Rootsis viibimise 30 aasta tähistamiseks, õppetegevust, välispoliitilist selgitustööd ja majanduslikku organiseerimist tegevuskava teostamiseks ning Esinduse edasipüsimise kindlustamiseks.

Valimiste päevakorrapunkti all teostatud täiendusvalimistel valiti juhatuse liikme asemikeks: Hans Leis (RPR), Irina Aug (RKIK) ja Mihkel Jüris (RPR). Valimiste peakomitee esimees Joh. Kant teatas oma otsusest kohusetähtsusele astumises ja avaldas soovi, et

OLAF MURUK

JAAK MAANDI

pealinnas organiseeritaks efektiivne toimikond ja ülemaailmse selgitustöö organiks valimiste informatsiooni-büroo.

PÕHIKORRA KÜSIMUSED

Erakorralisel istungil, m.a. sügisel moodustatud Põhikorra komisjon oli Esinduskogule esitanud ulatusliku ettepaneku nii teatud osa põhikirja kui ka valimiste määrustiku muutmiseks. Komisjoni esimees Alur Reinans tutvustas ettepanekut, millele oli lisatud ka kirjalik seletuskiri ning juhatuse seiskukohavõtt. Esinduskogu jälgis üldjoontes juhatuse liini, kuid muutis mõndagi sätet, teiste osas ka tagasi lükates istungil tehtud parandused.

Esinduskogu jäi sajalikemõisteks, Esinduse juhatuse koosseisu aga kärbiti põhikorra komisjoni ettepaneku toetamisega, mis tähendas välis- ja kodumaa komisjonide liitmist üheks, kooli-, kultuuri- ja noorsootöö komisjonide ühendamist ja majandus- ning organiseerimise komisjonide liit-

Kui Tuglasest tehti nn. "rahvavaenlane"

Möödunud aastal ilmus Eestis Fr. Tuglase viimne teos "Rahutu rada", mille viimistlemise ta on lõpetanud 3. aprillil 1971, neli päeva enne haiglateekonda. Tuglas suri 15. aprillil. See eesti populaarse kirjaniku viimne raamat sisaldab eeskätt tema lõpetamata jäänud memuaaridest ja teoste sünnilood. Et raamat kaks aastat pärast käsikirja esitamist kirjastusele ilmus, siis võib eeldada, et käsikirja seal enne hooliga sõeluti. Muldugi, mis sealt välja sõeluti on praegu teadmata. Aga ka sellisena, nagu teos on ilmunud, pakub see mõndagi huvitavat ning olukordi iseloomustavat, milleks järgnegu siin mõned väljavõtted. Teatavasti oli Tuglas 1905. aasta revolutsioonist aktiivne osavõtja ja ta oli paguluses kuni 1917. aasta revolutsioonini. Tuglas kirjutab:

"Kogu pagulasajal olen 10 korda võõra dokumendiga Venemaa pilti ületanud ja 16 korda salaja Tartus oma kodus käinud. Olin sinuke pagulasist, kes sel määral riskinud — ja ikka õnnestunud. Ma ei tea kedagi teist, kes oleks midagi selletaolist üritanud... Paar teist minuga samasse protsessi kuulunud, kes olid tulnud, olid kinni kinnunud.

Et minul kõik see õnnestus, elaks oli terve rida põhjust, esma-joones aga mu noorus, mu riskimisvõtte ja lõpuks lihtsalt õnn.

Minusugusel oli siiski kergem läbi pääseda kui mõnel vanemal tegelasel, keda lalemalt tunni, kelle välimus juua kindlaks kujunenud ja kellel hoopis raskem end ka moondata. Pärts tõelisi hädaohu oli mul esimesel aastal, mil ma oma käikudel ka kõige kauem Tartus viibisin.

Igal järgmisel aastal muutusin ise ikka rohkem, tutvused vähenesid ja, mis väga oluline, ka nühid, kes mind tunda võisid, vahetusid. Mind ei teadnud lõpuks enam keegi oodata ja ma lihtsalt ununesin.

Teiselt poolt kasvasid ka mu riskimisvõtte ühtesoodu ja ma sain hakkama julgustikkidega, mis näisid küll väga lihtsaina, kuid tagantjärele vaadates, küllaltki kalkuleerituina. (Mulde, Tuglas oli harjutanud end "lonkama" A.K.). Ning lõpuks ikkagi — õnn, erakordne õnn.

Nende aastate jooksul võtsin ma kodumaa mõnestki avalikust asjast osa, nii näiteks mitmest Kirjanduse Seltsi üldkoosolekust Tartus või "Estonia" uue teatri avamispidustustist Tallinnas.

Nell puhkudel elasin nädala või nädalalike enne kõike konspiraatiivsemalt, kuid pärast avaliku kohta ilmumist kadusin ka kohe silmapilrilt. Harilikult levis siis küll teade mu kälgust laiemale, vahel ametivõimudele kõrvu, kuid oli juba hilja.

Kuidas aga vahel õnni hoopis välistel asjaoludel kaasa annab, sellest üks näide... Nii elasin kord jälle lõhemat aega salaja Oulunkylas. Sellest oli teada saadud ja saadetud politseinikud mind arreteerima. Nad olid kogu vihmase ja tormise õhku suvila juures valvanud.

Kuid hommikuvideviku võtsin ma oma kohvri, läksin rahulikult vaksali, sõitsin Turgu ja sealt Ahvenmaale, juba Villem Grünthali nime all. Miks ei tungnud politseinikud kohe õselt majja? Takistas juhuslik psühholoogiline moment. Just neil päevil olid paar läti terroristi õisel arreteerimisel

mõne Soome politseiniku maha lasknud.

Sellest kõmasid parajasti ajalehed. Nüüd taheti toimida ettevaatlikumalt: oodata päevavalgust või minu enese väljailmnust. Kuid see nii petlik hommikuvidevik soodustasiki mu nähtamatut möödalspamist..."

Kohalik elu

STOCKHOLM

Metsateadlaste aastakoosolek
Eesti Metsateadlaste Ühingu Rootsis aastakoosolek toimus esmaspäeval, 25. märtsil kl. 12.30 Eesti Majas, Wallingatan 32. Päevakorras koosoleku rakendamise, tegevuse ülevaade ja aruanded, liikmenaksu määramine, eelarve ja tegevuskava, EME küsimused, valimised põhikirja järgi. Koosolekul algatatud küsimusi. Ühingu liikmete traditsiooniline kokkutulek metsanädala puhul on ühendatud aastakoosolekuga. Ühine eine. Juhatus loobab aasta-koosolekust rohkearvulist osavõttu.

ESKILSTUNA

Koosviibimine pesonlärile
Koosviibimine toimus laupäeval, 30. märtsil lõpukonna majas, Kriebesgatan 13 kell 14. Kavas lauletekkandeleid Lauri noortelt, värvilist ja kolvitud. Kõik pesonläril koos perekonnaliikmetega on teretulnud.

ESKILSTUNA

EES peakoosolek
Eskilstuna Eesti Seltsi peakoosolek toimus pühapäeval, 24. märtsil kell 14 Seltsi ruumes, Karlsborgsg. 2. Tavaline peakoosoleku päevakord.

UPPSALA

Pensonlärile kokkutulek
Uppsala eesti pesonlärile ühingu kokkutulek Eesti Kodu ruumes Geijersgatan 12, lelavend aastas 26 märtsil (muusika ja mängud), 2. aprillil (Aksel Marki ettekanne "Mälestusi Gustav Sultsuti ja tema tütre Märetisti) ja 9. aprillil (muusikaline pärastõuna). Kokkutulekute algus kl. 15. Kõik teretulnud.

Selline oli olukord vanal Vene tsari ajal, mil Soome oli Vene võimu tugevas haardes. Kuid olgu alljärgnevalt toodud episood samuti Tuglase enese sõnastuses (lk. 111-113):

"Hakkasin lähenema 60-ndale eluaastale. See on juba iga, mis tähendab ühtlasi lähenemist tõelisele vanadusele, kui mitte alati ka vaimses, siis vähemalt füüsilises mõttes. Minule tähendasid paarikümmend järgnevat aastat igatahes viimase protsessi pidevat jätku.

Selle lisaks kujunesid välistingimused, mis tõkestasid mu loominguilist tegevust nelgi ajajärkudel, mil oleksin selleks veel võimeline olnud. Ühtlasi oli kriitiline meel, nõudlikkuse enese vastu ja tehniline oskus koguni kasvunud, nagu vähemalt ise arvan. Niisilid väga vastuoluline seisund: ühelt poolt veel tahe ja võime loominguiliseks tegevuseks, teiselt poolt aga ometi selleks vajalik eelduste puudumine.

Põgenevad Saksa okupatsiooniväed põletasid kogu selle hinnajao, kus Tartus elas. Mul polnud seal enam elamisvõimalust (Tuglas elas Tallinnas tänaval A.K.) ja olin sunnitud asuma Tallinnas Nõmmele.

Sellel küll lähemale mele avaliku elu keskusele, kuid mitmeti ka harjumatuses ümbruses. Esimene poolkümme kulus siin peamiselt kohanemiseks ja praktiliseks tegevuseks. Hoolimata kehvast teravilsest tööstas ma ka Kirjanike Liidu juhatuse ja allorganisatsioonide, kirjutasin artikleid, toimetasin teiste teoseid, tõlkisin.

Samasugust puhuloominguilise tegevuse loomumist võib märgata osalt teistegi kirjanike juures tol ajal.

Kuid kohe 50-ndate aastate algusel oli sellel praktilisele tegevusele lõpp. Algas isikukultuse süngim järk, mis tähendas eesti kirjanduses vulgaarsotsioloogiliste kriteeriumide mõjule pääsu ja sai mõeldud kirjanikuks saatuslikuks."

Mind visati Kirjanike Liidust välja, tühistati rahvakirjaniku nimetus ja võeti pension. Mind tembeldati avalikult Stõlöpini (Tsaaragne reaktioonilisele siinse ministri pärast 1905. a. revol-

Friedebert Tuglas pärast rehabiliteerimist Uderna parki tema mälestuseks püstitatud portreebüsti juures.

siooni. A.K.) käsilaseks, tüüpiliseks kodanikuks ajaloovaltsijaks ja vihaselmaks rahvavaenlaseks, kelle toodang kõlbavat alnult ajaloo prügikasti.

Kõik mu teosed võeti käibelt, minult ei ilmunud enam ühtki raamatut ega saanud ma vile aasta jooksul ajaleheski rida avaldada, isegi tõlketööd ei antud mulle. Ja see kõik ilma mimumpoole enesemaitse võimaluseta. Millisel määral selline ohtlik seisund loominguilist tööd võimaldas, seda võite arvata.

See vaenühkkond hakkas alles pikkamööda lahtuma. Kõik senised soodustused taastati ja aastail 1967-1962 võis umbes pool mu toodangust kaheksakõitellises "Teoste" kogus uuesti ilmuda..."

Mis tegi Tuglas neil "rahvavaenlaseks" oleku aastail, sellest on mõned näited raamatu lõpus. Ta kirjutab:

"1961. aasta. Vaenu ja valude rõngas mu ümber oli tõmbunud nii kitsaks, et vaevalt hingata andis. Tuli täita need sisutud päevi ja ohtlik-halgeid öid, mitte laskuda lõpliku langusmeeleolul. Ja kui tüütõstmiseks enam muu ei aidanud, siis pidada ka või improviiseeritud kirjavahetust.

Nii tekkis kümnekond värsivormilist lütkust, millest siin mõned näited. Adressaat polnud siiski täitsa improvisatsioon. Tal oli reaalselki tunnusel... Ta olemasolu tõendab seegi, et ta vahel ka vastas — ja samuti värsivormis."

Sellest kümnekonnast lütkusest on raamatu lõpus toodud alnult kolm. On autori enese valik plir-

dunud kolmega või on siin mängus tensorsi käsi, seda praegu on võimatu kindlaks teha. Olgu siin näiteks mõni rida kolmanda, s.o. "Poolemilise läkituse" algusest:

Üks sügab siin Kalarannas vette
ja kujutab siis ette,
et selles peab tõusma vesi India ookeanis.
Noh, sellise mehe saanis ma sõita ei taha.
Või teine: on nüüginid paaril hiirel naha
nüüd aga ringi kargutab ning targutab:
"Küll oli see vahva,
kui ma Aafrikas keskel musta rahva
kord jahti pidasin
ja kümme tiigrit saagina koju vedasin.

Ülal tsiteeritud mõned sarkastilised reed ilmestavad, milline meeleikibedus pidi pakitsema 70-ndale eluaastale läheneva Tuglase hinges üllagarate kirjanduse poltrukkide vastu, kes tema ja kogu ta ulatusliku elutöö alnsa vilp-paga oild teinud maatas. (VES/A.K.)

Havo Hanimägi, eesti arst New Yorgi osariigi põhjaosas ja dr. med. teaduslik kraadiga Shveitsist, kus ta ülikooli lõpetas, on asunud alaliselt Shveitsis, kus ta töötab St. Gallenis Uznachis. Tema abikaasa on pärit Shveitsist.

Kõrgendatud elatistoetus alates 1. aprillist.

Elatistoetusi tõstetakse 6 protsendi võrra alates 1. aprillist 1974.

Kõrgendus kehtib elatistoetuste kohta, mis on kindlaks määratud enne käesoleva märtsi lõppu ja kehtib ka toetussummade kohta, milleid on tõstetud event.

varasema kõrgendusega.

Ent kõrgendus ei kehti kui kohtuotsus või kokkulepe sisaldab erilist indeksiklauslit või muud erandit.

Seadus, mis käsitleb muudatus teatud elatistoetustes, on ära toodud:

Svensk Författnings-samling (SFS) 1966:680 viimase muudatusega SFS 1972:583.

Sinu kommuni sotsiaalkontor annab määruste kohta lähemaid andmeid. Küsi saält!

Information från
SÖB STATISTISKA CENTRALBYRÅN
på uppdrag av Kungl. Maj:t
(SFS 1967:63)

Filmitõustuse "kunlingas" Goldwyn, kes äsja Hollywoodis 91. aasta vanuses suri, pärandas testamendiga 20 miljonit oma lesele Frances Goldwyn'ile.

Pidevad vihad, mis Capril saandanud, olid lahti leotanud ja palgati nihutanud hilgisuure prügimäe, mis mäveerult alla veeres ja kaks maja oma alla mattis. Prügimäe libisemisel sai surma kaks isikut ning raskelt haavata seitse.

28. aastane Richard Ivy lahutas ennast oma naisest. Kohtus tunistas ta, et abielu muutus talle koormavaks ning ta kannatas vaimsete häirete alki kogu oma abielu kestel. Richard Ivy naine Peggy on 74. aastane.

Politsel arreteeris 132 isikut, kes kuulusid ühte Indoneesia salajasse usulahku. Neid süüdistatakse üheksa inimese mõrvamises, kes samuti olid sama salajase usulahu liikmed. Usulahn nimelt näeb ette inimohvreid ning üheksa mõrvatut oild inimleude ohverdamlse vastu. Nad löödi piikidega surnuks.

Kingstoni vangla, mis on üks suurimaid Kanadas, teatab et kümme vang, kes said möödunud jõulude puhul loa koduste külastamiseks, ei ole sentajani veel vanglasse tagasi pöördunud ning nähtavasti pühitsevad edasi rahu-põhli.

Bestirootslaste ühingu — Svenska Odlingens Vänner — aastakoosolekul valiti üksmeelselt tagasi endine esimees Hugo Michelin. Pildil ülal uus juhatus: Vasakult Johannes Hammerman (end.) Göran Treiberg (uus) Alf Heldring (end.) Thomas Lorentz (uus) ja esimees Hugo Michelin.

Mitmerahvuselise ansambliga Invandrarteatrit vaatamas

Rootsis enam või vähem püsivat elupaika ja töökohta leidnud välismaalaste, nn. "invandrarite" kontingenti arvestatakse tänapäeval ligemale miljonile inimesele. Nende hulgas on nii poliitilisi põgenikke kui ka Rootsis paremaid elutingimusi otsinud sisserändajaid enam kui kaheksakümnest maast erinevate sotsiaalsete ja kultuuriliste traditsioonidega. Vallitsusvõimu majanduslikul toetusel on sisserändajale võimaldatud viljelda oma rahvusliku kultuuripärandi väärtusi ka Rootsis. Stockholmis tegutses eriline "Invandrarernas Kulturcentrum", mis arendab väga intensiivselt ja mitmekülgset tegevust. Praktiliste rootsi ja inglise keele kursuste kõrval korraldatakse kunstinäitusi ja erilise "Invandrarteatri" raames teatritendusi ja rikkalikku kavaga õpperinge teatri- ja laulukunsti alal. Samuti harrastatakse rahvatantsu ja rahvamuusikat. Möödunud hooajal anti üle 150 tendenduse.

Käesoleva aasta märtsi ja aprilli kuude jooksul toimuvad "Invandrarteatri" võõrustendused Stockholmis Jarlateatri ruumes Kungstensgatan 2. Mille, eestlasele, on see lokaal tuttav juba pagulasaastate algusest Borgarskola teatri nime all — siin toimusid sel ajal enamik meie teatritendusi.

Võõrustendused algasid itaallase Nicola Manzari psühholoogilise draamaga "Pabitos systrar", mis esitatakse rootsi keeles ja on teose esilavastuseks Rootsis. Esietendus toimus 13. märtsil. Publikut väga vähe — vaevalt sada inimest. Näidendi tegevus toimub ühes nunnakloostri Hispaanias. 1939 kodusõja lõppuajavadel.

Konfliktid tekkimise ja arenemise põhjustab legendaarse, laiale rahvahulka poolt armastatud poeedi Pabito hukkumine (mee-nutab mõnevõrra poeedi Garcia Lorca traagilist elusaatus Hispaania kodusõjas). Pabito on põgenemas kindral Franco poolt juhitavate rahvuslaste eest ja otsib pelgupaika nunnakloostri, kuid teda ei lasta sisse ja ta surmatakse kloostri värvate ees.

Pabito surm põhjustab kriisi ja dramaatilisi hingeelulisi konflikte kloostri elanikkonna sisetud ringis. Esile tõusevad lahkkelid ja erinevad võkspidamised, silm-silma-vastu seismised küsimused — kas tuleb jälgida Ordu reegleid eeskirju või jälgida kristlikku õpetust ja kohustust aidata nõudsoolijaid.

Vastuolud nunnade vahel, kes pärinevad erinevatest ühiskonna klassidest, süvenevad. Välismaailma halastamatu jumalus murrab sisse kloostri siseelu, vaatamata püüetele seista eemal välisundmestest.

Näidendi kümme tegelast on kõik naised — abtiss ja ta abi, kuus

nunna ja kaks novitsi. Lavastus — Lejos Sáez, lavapilt — Akin Dascha, kostüümid — Lidia Székely. Tegelasel kuuluvad kaheksasse rahvuse: eesti, soome, jugoslaavia, poola, jamaika, rootsi, tšehhi ja ungari.

Pestlaste hulka kuulub Maria Mälson, teatrituuviline noor Stockholmis, kes mängib õe Agnese osa. Meeldiv tutvus.

Näidendi valik võib põhjustada diskussioone. Teema on omamoodi poliitiliselt aktuaalne — mitmes maas (erilises ulatuses Lõuna-Ameerikas ja Lõuna-Aafrikas) on kiriklikud ringkonnad asunud aktiivselt toetama allasurutud ühiskondlike kihte.

Aga ühtlasi kontroversaalne, eelmajandatud maades toetab ja abistab kirik vabadusvõitlejaid rõhujate vastu, kommunistlikkude maades kirik seni valib ... Kuigi surve ja vägivald seal haarab laiemal alalid ja laiemalid masse.

Näidendi lavastus ja osade väljatöötus oli teostatud hea asjatundlikkusega ja kunstilise ilmekusega. Sündmusi, mis toimuvad väljapoole kloostrit selle värvate ees, saalisstujad ei näe. Tegelasel laval ja vaatajad saavad neist osa lava kõrvalt kostva kuldemänguna.

Tegevuse kahel pinnal sinkroniseerimine on teostatud leidlikult. Tähelepanu köitis hall-mustas värvitoonis läbi viidud meeleoluline lavapilt ja otstarbekohane lavastus, samuti stiilne riietus. Tegelasel südametunnistuse pilna sümboliseeris nagu verise haavana poeedi Pabito sotsialistliku realismi asjalikkusega maalitud laip kloostri värvate ees, mis dekoratsiooniosana publikut sugeerides kogu tendenduse aja rippus lava kohal.

Peaosalisteks "Pabitos systrar" on abtiss Bianca, keda kehastas Sima Wiernik ja abiatist Giovanna, keda kehastas Inari Koponen. Nende hingeelulised heitlemised ositati usutava siirusega, mis pani jälgima ja kaasa elama. Hea ilmekusega teostas oma dramaatilist tavaliku osa ka Afi Altay õde Mariana.

Sügavtoiselt draamat "Pabitos systrar" mängitakse Jarla teatris kokku 15 korda, rootsi keeles. Nagu vahelduseks tuuakse märtsiku lõpul lavale poeetiline revü "Kärlek över gränserna" laulu- ja tantsumümbritega. Esinejad paamiselt eksootilisest maadest. Sel-

lele järgneb aprillis Joseph Haydn'i ühevaatuseline koomiline ooper neljale tegelasel "Der Apotheker" saksa keeles, mille ettekannet pidevalt kommenteeritakse rootsi keeles.

Edasi kirjanudshütu "Hemifrån — Hemat — Hemma", mille kavas on Rootsis elavate välismaalastest kirjanike luulet ja proosapalu. Ning kevadhooaja lõpetuseks "Tusenköna", mille raames Invandrarteatri rahvusvahelise tantsuansambli esitab värviküllase kaleidokoobi.

Lähemalid andmeid tendenduste kohta lelavast asjahuvilised ajalehtede kuulutuskülgedelt. Pääsmete eelmüük toimub "Invandrarernas Kulturcentrumis" ja Jarla teatris.

ED. REINING

Tänavustel Lõuna-Rootsis toimus E.V. aastapäeva aktustel oli deklamaatoriks Lidia Saarn Lundist (meie pildil Toomas Asu jäädvustatuna, kes oli ka 9. märtsil ümunnud aktusereportaaži pildide noor autor).

Noored kirja- vahetusse eesti keele arendamiseks

27. veebr. toimus Stockholmis Eesti Majas Eesti Õpetajate Keskkühingu Nõukogu koosolek, millest võttis osa 13 ühingu esindajat. Igaastane koosolek on teataval määral meie rahvuspedagoogiliseks parlamendiks, kus arutatakse meie rahvusliku kasvatusprobleeme mitte ainult Rootsi, vaid ülemaailmses ulatuses, sest liikmeskonda kuuluvad õpetajad ja terve rida noortejuhte Rootsisit Austraaliast. Koosolekut juhatas esimees Herman Rajamaa ja protokolliis fii. lic. Paul Laan.

EÖK juhatus poolt esitatud 1974 töökava tekitas väga elavaid sõnavõtte. Nõukogu konstateeris suure nõrduisusega, et 1973 meil ei ilmunud ühtegi eestikeelset laste- ja noorsooraamatut. Seniste andmete järele puuduvad paljudes eesti täienduskoolides oma raamatukogud.

Ka on kodusid, kus on eel- ja kooliealisi noori, kuid ei ole üldse lastele sobivat eestikeelset kirjavara. EÖK Nõukogu otsustas õhutada ja algatada uute laste- ja noorsooraamatute väljaandmist. Sobivate käsikirjade saamiseks peaks otsene algatus tulema — sest see on ka majanduslik küsimus — Rootsis Eesti Õpperaamatufondit, Toronto Eesti Täienduskooli Koolikomiteet, Eesti Koolide Keskuselt USA-st.

Sama küsimuse all otsustati ülemaailmses aktisooni korras algatada meie noortele sobiva eestikeelset kirjavara vahendamist ja kogumist koolide juurde.

Edasi konstateeris EÖK Nõukogu, et eriti meie väikesemad täienduskoolid peavad sobivate laste- ja noorsoonäidendite puudust. Kui ei ole võimalik saada sobivaid algupäraseid näidendeid, siis tuleks soetada need tõlkimise teel. Heaks eeskujuks on sellel alal "Jõuluvana koolis", mis on tõlgitud soome keelest ja on saanud suure poolehoidu osaliseks kõikjal üle maailma, kus seda on esitatud.

Meie noorte omavahelist kirjavahetust on seni siln-seal juhuiliselt katsetatud. EÖK Nõukogu otsustas algatada seda oma tegevuspiirkonna koolide kaudu suures ulatuses, sest sel teel on mandavade meie noored praktiliselt oskust ja vajaliku harjumust ka eestikeelsete kirjade kirjutamiseks oma pärasistes elus.

Tartu Õpetajate Seminari 150. a. juubel on lähemas. Seda silmas pidades otsustas EÖK Nõukogu asuda andmete ja materjalide kogumisele kõigi eesti õpetajate kogumisele kohta, et seda avaldada meie vanima seminari suurjuubelil puhul 1978.

Kõigil maadel on viimasel aastal kõigil koolistamisel üsna rohkesti eesti noori omandanud õpetajakutse. Neist on osa ka meie rahvusliku kasvatuses tööväljale rakendunud. Ka teise osa meie rahvuspedagoogilisele tegevusele ligiõmbamist pidas EÖK Nõukogu väga vajalikuks ja kiireloomuliseks.

Pagarid paluvad Nixonit

WASHINGTON (EPL) — USA 5000 pagari tööstuse esindajad esitasid põllutööstusministerile tungiva taotluse, et enam ei lubatakse USA nisu väljavedu N. Venesse ja üna-Hiinasse, kuna leivahind USA-s ähvardab tõusta nii kõrgele, et rahva kehvmend kihiid leiba enam osta ei jõua.

seks ja otsustas astuda selleks tarvilikud astumad.

EÖK oma häälekandja "Bülletään" väljaandmine on nüüd mõned aastad soigus olnud. EÖK Nõukogu kinnitas juhatusettepaneku välja anda "Bülletään" nr. 23 k.a. teisel poolel.

EÖK eelarve 1974. aastaks kinnitati tasakaalus kr. 2500: — Oma esindajatega otsustati osa võtta IFTA kongressist Pariisis juuli lõpus.

EÖK juhatusse 1974. aastaks valiti:

Herman Rajamaa (esimees), Joh. Udo Juum (abiesimees), Joh. Ungerason (abiesimees), Paul Laan (sekretär), William Muid (välissekretär), Hilda Marand (abisekretär), Henno Kirikmäe (Inkur), Elsa Raukas (ablaekur) ja Leida Laan. Asemikud: Anne-Mari Asker-Horm, Hilda Gustavson, Eugen Kilman, Meemo Mäelo, Tiig Nurf ja Senta Ots. Revisjonikomitee valiti William Grossthal, Aino Käsper ja Anne-Mari Asker-Horm.

Gaiderte Päevad Stockholmis

Gaiderte Kogu liikmed ühiselt Rootsi kogunevad nädalalõpul 30–31 märts Stockholmis Eesti Majja, et pidada järjekordseid Gaiderte Päevi.

Lisaks liikmeskonna omavahe- lise kontakti süvendamisele peetakse ka peakoosoleku, kus arutatakse Kogu tegevusega ja majandusega seosesolevaid probleeme ja valitakse uus juhatus. Päevakord haarab 16 punkti.

Gaiderte-Päevade avamine toimub Stockholmis Eesti Majas laupäeval, 30. märtsil kl. 15.

Andres Küng kõneleb Stockholmis

Andres Küng, kelle esinimisel Eesti Rahvusliku Lõdu kõnekoosolekul kolme aasta eest Stockholmis oli erakorraliselt suur edu, esineb pika vaaheja järele jällegi Stockholmis eestlastekonnale korraldataval kõne- ja valduskoosolekul.

Küng käsitleb seekord oma kõnes aktuaalseid pagulaste ja vähemusrahvaste probleemi Rootsis ja rootslaste suhtumist välismaalastesse ning minoriteetidesse. Eriti puudutab ta küsimust, kas eestlaste vastuvõtt ja kohanemine Rootsis oli tõesti nii sujuv ja harmooniline, kui seda harilikult väidetakse.

Kõneleja esitab sel puhul materjale ja andmeid, mida tema viimastel aastatel süstemaatiliseelt kogunud ja millele põhjeneb ka tema viimane teos "Sverige, Sverige fosterland".

Paljud neist materjalidest on laiematele ringkondadele täiesti tundmatud ja pererahvale sageli raskelt usutatavad. Muidugi puudutatakse ettekandes ka baltlaste väljaandmist venelastele 1946 ja järellained, mida see väljaandmine hiljem tekitanud (raamat ja film jne).

Küngi ettekandele järgneb diskussioon, kus sõnavõtt on vaba kõigile osavõtjatele.

Koosolek toimub pühapäeval, 31 märtsil Eesti Majas, Wallingat. 34 ja korraldajaks on ka seekord Eesti Rahvuslik Liit, kes ütleb teatretulemist kõigile kaasmajalastele. Koosoleku algus kell 5 p.l.

**METSAKODU
UUDISMAA**

**VABAÕHUPIIRKOND EESTI
SKAUTLIKELE NOORTELE**

Algusaastatel tegutses Orto juures Andres Lauri nõuandjana Orto nõukogu, mille liikmeid nüeme pildil. Ees vasakult Juhan Aavik, Johannes Aavik ja Artur Adson, tagareas vasakult Arvi Moor, Hendo Jänes ja Voldemar Kures. (EPL-arkhiiv).

Kirjastus Orto andis välja 400 raamatut

Sügisel möödub sellest 30 aastast, mil Rootsis alustas tegevust eesti kirjastus Orto. Selle rajajaks oli Andres Laur, kes mõõdnud aasta varakevadel ootamatult suri Torontos, jättes pärijatele kirjastuse, mis pidevalt 29 aastat oli töötanud Rootsis ja Kanadas. Pärast Andres Lauri surma algas kirjastuse ja selle trükkikoja likvideerimine, mis on lõpule jõudmas.

Tolmus Orto lattu jäanud raamatute oadavmüük, mida kaasa maale kasutasid üsna elavalt. Seniajani aga on puudunud täpsem ülevaade Orto tegevusest. Alles nüüd on võimalik heita lähemat pilku Lauri kirjastuse kogutoodangule, mis näitab, et Orto on avaldanud kokku 400 raamatut.

Orto kirjastus alustas tegevust Rootsis 1944, mil Teise maailmasõja kahurid alles mürisesid. Väikese 150-leheküljelise "Rootsi-Eesti ja Eesti-Rootsi sõnaraamatu" ning "Kukeaabitse" ilmumisel ei võinud vist keegi aimata, et Orto saab tõelise suurkirjastuse.

Olemasolevat kokkuvõtet kirjastuse kohta nähtub, et kuigi Orto produktioon on paarikümne viimase aasta kestel oli tõlkekirjanduse esikohal, moodustavad algupärandid siiski enamuse.

Algupärandid avaldas Laur 307 proosateostena, 39 memuaaridena, 25 luuletuskogudena ja 24 muude teostena. Lisanduvad veel kümnekond eesti autorite poolt koostatud õppe- ja sõnaraamatut.

Tegevuse algperioodil 1944–51 tolmus Orto raamatute kirjastamine ja trükkimine Rootsis, Vastena linnas. Siäl trükiti 113 teost, kuma ülejäänud ilmusid juba Torontos, Ortoprinti trükkikojas. Kuni see 1951 tegevust alustas, oli see igati moodne ja ajakohane, kuid aastate jooksul vananes kiiresti.

Orto kogutoodang oli 118 000 lehekülge, mis tähendab seda, et kirjastus andis igal aastal keskmiselt 4060 lehekülge eestikeelset trükkimist.

Esimesel tegevusaastal oli toodang üsna väike, nimelt 765 lehekülge, kusjuures selles esines ainult üks ilukirjanduslik teos, Ristikivi "Tuli ja raud" kordestrükkina.

Järgmisel aastal andis Laur välja juba kaheksa ilukirjanduslikku teost kokku 2399 lehekülgega ning kolmas tegevusaasta 1946 kujunes kirjastuse kõigi aegade rekordiaastaks. Anti välja 26 ilukirjanduslikku teost, peale selle veel sõnastikke ja õpperaamatuid.

Eestlased vajasid keele õppimiseks rootsi-eesti ja inglise-eesti sõnastikke, et kiiremini kohanedas uutel asukohamaadel. Samal ajal aga sai kirjastaja kerge vaevaga vajalikku kapitali ettevõtte laiendamiseks.

Pole teada, kui suured olid Andres Lauri poolt kirjastatud teoste trükkirvud Rootsis, kuid kindlasti olid need aukartust äratavad. Igatahes Kanadas trükiti Mälu "Läänemere isandad" 4700 eksemplari, mis toimus aastal 1951.

Kõrged trükkirvud jätkusid veel mitu aastat. Tuleb märkida, et taoline tiraazh oli ainulaadne. Seda võib näiteks võrrelda ennesõjaajaga raamatu-tiraazhiga Eestis, kus uudisteose keskmine väljaanne oli kõigest 2000–2500 eksemplari ja seda ühe miljoni ja kaheksa tuhande elaniku juures kuma Orto kuuramatud levisid umbes 70 000 põgeniku seas.

Orto "allakäik" algas pärast aastat 1953. Seda üngisid mitmed asjaolud, näiteks uute kirjastuste asutamisid me. Orto kaotas mitte üksnes palju oma kirjanikest vaid ka rohkeid lugejaid.

Tahes tahtmata oli Laur sunnitud oma kirjastustegevust muutama, hakates algupärandid asemel välja andma tõlkekirjandust, kuid see ei aidanud. Tiraazhid vähenesid.

Jüri Laasi 60-aastane

Göteborgis tähistab 21. märtsil oma 60-aastast sünnipäeva Jüri Laasi.

Juubilar on tagasihoidlik ja sõbraliku iseloomuga hinnatud kohapealse eesti seltskonnas nii kristlikus kui ka majanduspoliitilises sektoris. Poliitiliselt on ta aktiivne moderaatide erakonnas. Sobrad õnnitlevad ja soovivad, et Kõlgevagevan annaks välja elupäevi tema hooale all.

J. K.

sid pidevalt ja mõõdnud aastal oli olukord nii kaugel, et Orto trükkis iga teine kuu vaid 900 eksemplari.

Säärane kirjastuslik tegevus polnud enam tasuv, kuigi trükkimine omas trükkikoja oli odavam kui see oleks olnud mõnes võrras kohas.

Kes olid siis Orto autorid ja kui paljude kirjanike teosed on selle kirjastuse kaasabil ilmunud. Vastuseks võib nimetada, et Orto on avaldanud 83 eesti kirjaniku teost, kokku 213 eriraamatut. Mõned teosed on ilmunud ka kaheks eritekkis.

Kõige rohkem teoseid ilmus Orto vahendusel Mälgult (11), Jaan Lattikult (9), August Gallitilt (8), Adsonilt, Lutsult ja Tammsaarelt (igalt 7) jne. Tõlkeautoritest olid esiratas soomlased, näiteks Mika Waltari, kelle teoseid Orto avaldas kokku 15.

Peale sarjaraamatute ilmus aastate keskel ka mitmesuguseid suuremaid eriväljaandeid, nagu näiteks "Kalevipoeg" kaheks eriväljandes, pilditeos "Eesti" ja enne kirjanista surma "Suur Piibol" lukuksväljandes.

On raske vastata küsimusele, kas Orto tegevuse lõpp on toonud meid raamatutoodangusse olulisi muutusi. Kanadas oletatakse, et teised kirjastused väga palju liikmeid juurde ei saanud, sest suur osa Orto raamatute tellijast olid ka teiste kirjastuste kliendid.

Lõpuks ei saa märkimata jätta, et oleks üllatav tervitav kuni Orto tegevus leikaks põhjalikku ja kirjandusteaduslikku vaatiust vastavast uurimuses. Sest kõigele vaatamata on Orto 29 aastat kestnud tegevus ainulaadne peatükk Eesti kultuuriloolis, millest ei saa väikides mõõda minna.

KAARELEERME

Üleritlikku kolledzhide nõukogu andmetel on kolledzhides astujate keskkoolilõpetajate teadmiste tase viimase 10 aasta jooksul suuresti langenud. Põhuseks peetakse õpetuse taseme ja õpilaste püüdlikkuse allaminekut.

Riin Rivanool TOLMUIMEJA

Hakkajale inimesele ei ole tolmumeija sugugi väga keeruline riist. Ometi ei ole sellest kuigi kaua tagasi, kui tavaline perenaine sellest ei teadnudki. Praegusajal aga peab ta ilmingimata igas majapidamises olema.

Aadama papal oli tolmumeija juba siis, kui mina Aadama alles üles leidsin. Ma ütlesin just nimelt, et papal, sest tema armastas igasugu masinaid ja keerulisi aparate ja tundis tolmumeijat ka. Mama tolmumeijaga ei tegeledud ja see oli teenija ülesanne ükskõik missuguse riista või abinõuga toad puhtaks saada.

Meie kodus ei olnud tolmumeijat. Tõmbasime pörandad niisama märja lapiga üle ukse välja ja suuremad said klopitud nõõri peal kepi või piliroost tolmukloppijaga. Tuli vahel vehkida nii, et käsi paigast ära.

Üigust Gelda ei imponeerinud mulle Aadama kodu mitte tolmumeija ega elektri-õmblusmasina, vaid hoopis rohkem sellepärast, et Aadamal oli peale jalgratta veel ka mootorratas ja auto. Asi, mis liikus ja millega sõita sai, oli minu silmis kuldaväärt, sest jalgrattast kaugemale ma omaenese majandusega ei olnud jõudnud.

Nõnda et kui me siis ära abiellusime, tõi Aadam kõik selle ratsatelliikuva varanduse kaasa, papa tolmumeija jäi muudugi ta endisesse kodusse. Aga sellest ei olnud meil ei sooja ega külma ja sellist riistapud me omale ei muretsenudki. Nii ei olnud meil tolmumeijat kodumaal ega jõudnud me selleni Rootsis.

Kui siis aeg kätte jõudis, et koos paljude teistega Kanadasse üle kolisime, oli meil kaasas Rootsist ostetud tulluus Electrolux. Maailmakuulus tolmumeija, saate aru, siididki olid sellised peal. Muudugi – jõukate inimeste asi – ostisime siis kohe Pärsia vaiha pörandakatteks ka, mille peal seda tolmumeijat proovida sai. Selles kõige odavam, masinal koetud ja eredate värvidega, aga ikkagi Pärsia mustriga.

Välp on ammugi otsas ja mitmel korral uue vastu vahetatud, aga seesama Electrolux teenindab endiselt neidki. Muudugi on teda mitmed – setned korrad prandada tulnud ja igakord on siis kaupluses ikka uut masinat pakutud, et "nii kenal proual ei sobi ometi kasutada nii kulunud ja vanameelset riista, eriti kui uus on hoopis parem ja teistsugune..."

Viimasel korral vahetas sõbralik parandaja harja ühe teise pruugituga, sest uusi nii vanadele mudelitele enam ei saa, aga see oli veel hullem kui see mu omaenese poolt pruugitu.

Nii hakkasin mina siis juba mõningad aastad tagasi sedasi Aadama kallale, et oleks aeg muretseda uus tolmumeija. Aadam muidugi hakkas kohe vastu:

"Milleks uut? See veel hea küll, pole 25 aastatki vana" ja parandas musta klepppaberiga Electroluxil jällegi uue augu ära.

Nõnda ma siis kombekohaselt ja aegajalt ikka jorisesin, et viime vana maa, et ei oleks edastagasi vadamist ja ostame linna uue. Tõin ette asjaolusid meie jõukuse tõusust ja et teised kõik vahetavad selliseid masinaid 5 või 10 aasta järele ega oota mitte 25 täis-aastat. Sellise jutu pärast pidas Aadam mind tüsiklikuks.

Ilma et ma ise seda enam oodanudki oleksin, kinkis Aadam mulle tänavu jõuluku tolmumeija. Mitte just päriselt valmisostetult, aga sajaline oli ümbrikus pealkirjaga: "Raha tolmumeija jaoks". Teadagi, selle moga sai Aadam vastutusest lahti ja mul pidi üsna seise olema, et kui ostad, siis ümbervahetamist ka enam olli ei tohi. Osta milline meeldib", on paha nõuanne ja pani mu südamele raske vastutustunde peale.

Kohe pärast pühi vahetasin sajalise pangas ära: "Feenen raha nagu parem hoida", ja hakkasin sealt ümbrikust asi vajaduse korral laenama. Teate isegi kauaks see majapidamisraha ikka ette lööb! Linnas väljamüügid, kõiksugust kraami ilmatu odavalt saada, muudki osta!

Tolmumeija jäi ostmata ja vahepeal jõudsid hinnadki tõusta.

Nõnda siis laenan tänaseni ikka sellest ümbrikust ja igakord panen jälle tagasi, kui majapidamisraha kätte saan. Aga see tähendab, et siis jääb aina vähem ja vähem kätte ja mõne aja pärast tuleb uuesti laenata.

Aadam käib peale ja nüüd olen ma tõesti uue tolmumeija ostuks valmis.

Ei tea ainult, kas Aadam on nõus kaks nädalat ilma söömata elama, sest just nõnda palju jääb majapidamisrahast puudu? Või oleks targem oodata järgmisi jõule. Selle aja peale on hinnad veelgi tõusnud, ümbriku siu kindlasti nulliks kahanenud ja nus sajaline ajaks ehk asja jõuend.

Ja kui ma nüüd järele mõtlema hakkkan, siis mis sel vanal tolmumeijalgi viga on? Maailmakuulus Electrolux ja pole veel 25 aastatki täis!

• Ameerikast

Gallupi opinioontestil selgus, et republikaanidest 24 protsenti soovib asepresident Fordi näha kandidaadina järgmisil presidendivalimistel. Järgnesid Kalifornia kuberner Reagan ja end New Yorgi kuberner Nelson Rockefeller.

Riikliku ravastikubüroo andmetel tõusis USA elanike arv jäänurikuus 210 miljonile 74 tuhandele isikule, nii et aasta jooksul tuli juurde veldi üle poolteise miljoni isiku. Sündide arv 15. last 1000 elaniku kohta, on madalaim USA ajaloos.

Demokraatide partei juhtkonnas arvatakse, et senaator Edward Kennedy ei saa parteil kandidaadiks 1976. a. presidendivalimistel.

sest rahval on liig värskeit meeles üle noore nelu surmasaamise lugu autosõidul senaatoriga.

Senat lükas jälle tagasi otsuse tegemise rahvusmõrva, genotsiidil konventsiooni ratifitseerimise küsimuses, kuna kardetakse, et 25 aastat tagasi UNO-s N. Vene soovide kohaselt sõnastatud konventsioon võib kujuneda ohtlikuks USA kodanikele.

Riikliku julgeoleku asutis FBI on asunud üle kuulama ameeriklasi, kes käivad N. Venes või Hiinas. Kommunistimaadidelt tagasi tulnud isikutele päritakse, kas ja kuidas kommunistide luureasutised püüdisid saavutada luureandmeid või neid luureteenistusse värvata.

DP-postmargid Göteborgi Eesti Majas, kus filatelist Elmar Ojaste EM-klubis pidas nendest loengu ja korraldas näituse. Pildil Martin Köstner, Elmar Ojaste väikese pojaga ja Jaan Järvi (EPL—foto Kopler)

Ajutine valitsus ja ise-seisvuse proklameerimine

Pärast Eesti demokraatliku vabariigi väljakuulutamist 24.2.1918 jäi Saksa okupatsiooni tõttu riigi valitsemine takistatuks. Peaminister Pääts vangistati sakslaste poolt ja tema asetäitjaks jäi valitsuse vanim liige J. Poska. Maa valitsemist võidi jätkata pärast sakslaste lahkumist sama aasta novembris. Ajutise Maanõukogu (rahvakeeles Maapäeva) koosseisul 21. novembril 1918, kus viibib ka juba vanglast vabanenud Pääts, esineb Poska valitsuse tegevusest järgmise seletusega:

Kõik maavalitsuse ja poliitiliste erakondade tegevus leib põhjendust loomulikuks sunnis, mis rahvas sead olemas. Meie rahvas on 200 aastat Vene valitsuse surve all kannatanud. Siiski, iseseisvuse püde ei tulnud kohe maksuvusele. Meie vastutavad rühmad olid autonoomiagana nõus.

Ailes pärast astuti samm edasi ja nõuti, et Eestile osariigi õigus saaks. Osariik on siiski kui rentnik, sellepärast kasvas tarvidus viimase sammuga järele. Kõik töked, mis arengist takistavad, olid tarvis kõrvaldada ja rahvas pidi kõik oma saatuse oma kätte võtma.

Asjaolud sunnidsid seda sammu astuma. Enne, kui Maapäev mineval aastal laiali läks, tegi ta otsuse, et ta kõik võimu oma kätte võtab. Vene enamlast valitsust ei tahtnud Maapäev tunnustada, aga Eestit iseseisvaks Maapäev siis veel ei tunnustanud.

Vene Asutavas Kogus pidi meie maa saatus lõpukski ära otsustama. Meie rahva saadikud läksid Peterburi Vene Asutavasse Kogusse. Ka siis, kui Vene Asutavas Kogu sots.-rev. mõjul oleksid olnud, ei oleks meie soovidele vastu tulnud.

Nüüd aga on Venemaa paljaks tehtud ja kui meie Venemaa külge oleksime jäänud, siis oleks meil

niisamasugune seiskord olnud. Meie salme ju ise enamlaste programmi tegelikult tunda. Enamlast ülevõimu kartes arvati tarvitiseks Eesti iseseisvust välja kuulutada.

Vene madrused ei läinud muidu välja ja oli ka põhjust kartet, et Saksa väed sisse tungivad, on aga Eesti iseseisvaks kuulutatud, siis on sakslastel õigus ära võetud siia sisse tungida.

Sakslased panid ette, et Eesti poliitilised parteid Saksa sõjaväge paluks siia tulla. Eesti poolt vastati, et sellega nõus ei olnud. Veel enam, ähvardati saatkonda, kes sakslaste juurde läheb, kinni võtta. Üks saatkond võeti kinni ja anti enamlaste kätte, kes tema ära lahti lasks.

10. veebruaril kuulutati siin enamlaste valitsuse poolt, et kõik sakslased kinni võetakse. See samm oli põhjuseks, miks saksa lehed nõudma hakkasid, et Balti-maa sakslasi kaitsaks. Sakslaste valitsuse ajal enamlasted ei plukstanudki. Niipea aga, kui Eesti valitsus võimu oma kätte võttis, olid enamlasted jälle väljas ja nõudsid Eesti Ajutise Valitsuse kõrvaldamist.

Kul 10. jaanuaril 1918 Eesti iseseisvuse otsustati kuulutada, otustas maavalitsuse saatkonda väljamaale läkitada, et see saatkond Eesti iseseisvuse kasuks teeks, mis võiks. Kohapeal oli Eesti selskondlikel jõududel võimalus ära võetud Eesti iseseisvuse kasuks tõttada.

Saksa riigipäeva saadikud käisid siin, aga neid ei lastud Eesti tegelelastega kokku saada. Juhtumisi saadi siiski kokku ja määrati koosseis aeg kindlaks. Järgmisel päeval algas vali uurimine ja sakslased ei tulnudki teisel päeval kokku.

Sakslastele näidati siiski Eesti esitajaid, keda selleks toodi. Kui pärast küsiti, kuidas need esitajad leiti olevat, arvasid sakslased, et muidu inimesed on, aga peas tühja ruumi palju. Eesti ajakirjanduse esitajad veeti Saksamaale ringi, mitte, et Saksamaale näidata, vaid et neid mehi Saksamaale näidata. (Vali kätepiagn).

Kui Tallinnas kolleegile Saksamaa tegelelastele linna näidati, siis jäigi see inimesta, et linna suur Eesti pangamaja ja Eesti teater on, aga eestlasi ei ole.

Järgmisena esitab ülevaate välisdelegatsiooni tegevusest selle juht Jaan Tõnisson. 1917 lõpul pidi tema koos A. Piibuga siirduma välismaale Eesti iseseisvuse tunnustamise huvides. Neil õnnestus, Tõnissonil esimeseks ja siis Piibul pääseda Helsingisse ja saati suurte raskustega Stockholm.

Nii Inglise kui Prantsuse saadikud Stockholmis võisid vastata, et nad esialgu ainult ajutiselt tun-

nistavad Eesti iseseisvust kuni rahukonverentsini, kes siis lõpliku otsuse langetab. USA-it siis veel kindlat otsust ei olnud saadud. Lubati aga kaasa tunda Eesti iseseisvuse püüetel.

M. Martna ja K. Menning, kes siis ka Stockholmis viibisid, tahtsid sõita siia meie olukorda selgitama. Luba ei antud siia meile iseseisvusega seotud taotlusteks, küll aga pandi ette Saksamaa kaudu koju sõita. (Vahelelihted: "Vangide laagrisse!")

Kolmandana astub kõnetooli peaminister Pääts ja võetakse vastu tugevate ovatsioonidega nii Maapäeva kui kuulajaskonna poolt. Pääts vastab neile etteheidetele, mis puutuvad Eesti iseseisvuse väljakuulutamise liigset hõlmit aega, mis süüdistajate üldes sellest mõne opereti jandi teinud.

Pääts ütleb, et teistil ei olnud see võimalik. Esimeseks kavatseti iseseisvuse välja kuulutada Viljandi, kuhu toodi aga enamlaste poolt vene sõdurid, kes meie püüetel aru ei saanud ja tegelasi vangistama hakkasid. Haapsalu langes enne saatkonna sinna jõudmist sakslaste kätte ja Tartusse ei pääsetud enamlaste piiramisrõnga tõttu.

Nii jäi Eesti vabariigi iseseisvumise väljakuulutamiseks Pärnu, kus see ka toetus. Maapäeva liige H. Kuusner viis manifestid Pärnu, kus need välja kuulutati 24. veebruaril hommikul. Enamlaste surve kõrvaldamise järele võidi Tallinnas iseseisvuse välja kuulutada alles sama päeva õhtupoolikul.

E. VRAGER

Framingham, Massachusettsis osariigis, suri 30. jaanuaril Martin Tiitso, sünd. 25. detsembril 1892 Virumaal.

Jüri Miks Göteborgis abiellus Agneta Höbergiga (Foto Kopler)

Raamat hirmust jagusaamisest

Hirm on muutunud meie aja kardetavaks haiguseks. Miljonelid inimesi kannatavad kõltskusega kartuse all, neist väga paljud ilma, et nad sellest ise hästi aru saavad. Nad elavad alalise pinge all, mis lõpuks viib hirmuni.

Kardetakse tagakiusamist, katseid ja eksameid, muudatusi töökojal ja ülemust, haigusi ja üksildust ja eriti tulevikku.

Kontakt välismaailmaga lõdveneb või kaob äärmiselt kiiresti. Lapsed kardavad eriti loomi, võraid, pimedust või kooli.

Hirm võtab inimeselt vabalt talitamis- ja elamise võimaluse, mõjutab otsuste tegemist või teeb selle võimatuks, teeb inimese hingeliselt võiteatud määralt isegi kehaliselt nõrgaks.

Millest hirm tekib, kuidas ta end väljendab, missuguseid tagajärgi ta endaga kaasa toob ja kuidas hirmust vältida enesetreeningu, ilma eriarstide abita lahti saada, sellest kirjutavad Gerd Hennehofer, diplomeeritud psühholoog Klaus Hell ja prof. Lilo Söllwold raamatus "Angst überwinden" (Jagu saada hirmust).

Paljudel pole almuigi, külvõrd rängalt hirm mõjutab nende elu. Nad ei nõustugi sellega, et nad kardavad. Nad kardavad mingi ebamugavustunde üle, kaebavad alalise igapäevase pinge üle ning ei almuigi, et põhjuseks on hirm.

Muidugi ei lähe nad ka kunagi arsti juurde. Kõigi nende jaoks, kes kirjeleatud nähete all kannatavad, või kel taolised sümptomid esinevad perekonnaliikmete või tutta-

vate ja sõprade juures, on kõnesolev raamat koostatud.

Hirmust nimelt saab kindlasti jagu, kui on olemas kindel tahe ja püsivus.

Tervendamiseks näitab raamatu teine osa, mis on põhendatud isenda eksamineerimisele mitmesuguste küsimuste näol, milliste tuleb vastata kas jaatavalt või eitavalt, et ise selgitada oma hirmu põhjust.

Ka täiesti tervele inimesele on just see osa huvitav. Õpib ju inimesel sel teel ennast ja enda kalduvusi paremini tundma.

Kolmas osa esitab mitmesuguseid treeninguvorme, millede abil saab hirmust vabaneda.

Lialidatud või mõtetu hirm ei pruugi sugugi seista ühenduses iseloomuga. Nende põhjuseks ei ole ka alati ebaadeadlikud isemised või välised konfliktid — teiste sõnadega nende ravimiseks pole vaja käta arstide juures.

Enamasti on hirm vale suhtumise (sünnimustesse või inimestesse), käitumise ja esinemise või talituse viisi tagajärg.

Muidugi ei tähenda see, et ei oleks tarbekorral vaja arsti juurde minna, kes sageli ainult kindlatab endaravi meetodite otstarbekohasust.

On aga rasketel juhtudel tõesti vajalik üles otsida mõnda psühhoterapeuti, siis on endaravi katsed teinud vajalikku eelbõ.

Kahjulikud nad ei ole ühelgi juhul, kui tehakse katsed raamatus näidatud ja toodud eeskirjade järgi.

OSKAR ANGELUS

Pressi-tsitaate

KAS PIDADA

ÜHENDUST MOSKVA?

Toronto "Meie Eln" on kriitiline n.n. Oslo-valitsuse poolt Moskva. N. Liidu valitsusele otse saadetud memorandumil, loides et soovits võitlusorganisatsioonidel sama teed kasutada, on taunitav. Juhtkirjas üteldakse:

"Kuidas suhtuda sellesse, kui meie eksilvalitsus Stockholmis on asunud otseühendusse Moskva, küsitakse siinpoolt loomli. Arusaamatuste vältimiseks lisame kohe, et see otseühendus on toimunud memorandumil näol N. Liidu valitsusele, milles protesteeritakse Eesti Vabariigi territooriumi okupeerimise ja Eesti N. Liitu inkorporeerimise vastu.

Ekstsiivaltussu pressilinformatsioonid märgitakse selles küsimuses: "Senisega kolm aastakümnet kestnud balti välisvõitluse ajaloos on olnud tavaks, et senistes memorandumites ja välisgevusaktioonides on viidatud otsest pöördumist ja kontaktivõtmist Balti riike kestava okupatsioonivõimuga — N. Liidu valitsusega.

Kõrgis välisaktiioonides ja pöördumistes on kasutatud nn. kaudset menetlust, pöördumist UNO, teiste rahvusvaheliste organisatsioonide ja läänriikide valitsuste poole".

Kõnealolev protestimemorandum saadeti välja ekstilvalitsuse välisminister A. Koerni poolt teele 5. veebruaril. Kopenhaagenis nõukogu esimehele Aleksi Kosgõnile, ärakirjad Eruooca jugeoolekukonverentsi delegatsioonidele, okupeeritud Eesti, Läti ja Leedu valitsustele ning ametmeestele jne.

"Sellega on balti välisvõitluse ajaloos pöördutud uue ja julge lehele", teatatakse edasi informatsioonid ja soovitatakse seda takikata ka meie võitlusorganisatsioonidele paguluses.

Selisel vabadusvõitluse näksee olevat mõningal viisiluguvu. Kõigepealt valitsuste vahel, kus ametlikud vahekorrad puuduvad, toimuvad hädavajalikud ssidepidamised kolmandate riikide abil,

kui tahetakse tulemust või üldse vastust saada. Siis saadab ekstilvalitsus Eestis asuvalle jutumärkides valitsusele ärakirjad, teiste sõnadega valitsused, kes üksteist ei tunnusta, kipuvad üksteisega kirjavahetusele.

Oululiseil luidusvigadest on aga sisuline külg. Miks ei ole pagulaskond Moskva otseühendust meie iseseisvuse küsimustes pidanud, on peamiselt see, et see ei anna ühtegi tulemust. Sellest lootusrikkam on aga meie küsimuse elushoidmine meie sõbralike maade valitsuste juures ja seda on 30 a. jooksul tehtud. Kui kontaktides sõbralike maade delegatsioonidega jugeoolekukonverentsidel on delegaatidest poolt sarnast Moskva poole otsest pöördumist soovitavaks peetud, siis on meil parema tahte juures võimata lehtuda, milleks ning milliste tulemuste saavutamiseks.

Just sisuliste põhjustel oleks ülmalt kahetsusväärne, kui meie võitlusorganisatsioonid võitaksid ekstilvalitsuse soovitusi kuuluda ja asuksid proteste, petitsioone ning memorandumid Kremli suurtele saatma.

Siis jooksaks meie välisvõitlus absurdusse liiva ja tundes meie talviald organiseeritud eestlast vabaduses, meil ei tarvitse ka kartata, et seda nõu kuulda võetakse."

J. Kross USA-sse?

TORONTO (EPL) — Ajaleht "Meie Eln" kuulmist mööda olevat kuulnud, Eestist oodata kirjaniku Jaan Krossi ja tema lastekirjanikust ja luuletajast abikaasa Ellen Nihti reisi USA-sse, kusjuures ta isegi esinevat New Yorgis Eesti Kultuuripäevadele ettekandega, abikaasa aga luuletustega.

Fort Collinsis Kolorado osariigis suri 20. veebruaril Alvine Kingo, sünd. 20. septembril 1873 Pärnumaal.

Väeteenistus-kohuslaste "riigipäev"

ÖREBRO (EPL) — Järjekordne rootsi väeteenistuskohuslike sõdurite n.n. "riigipäev" toimus Örebro, kus m.h. nõuti valitsuselt sõdurite palga tõstmist 1000 krooni võrra väeteenistuskohustuse aja kestel.

Väeteenistuskohuslikud otsustasid end kutseühinguliselt organiseerida, et oma huvisid kaitsa.

Valitud töögruppi kuulub ka eestlane Jaan Kõik, 11. kirjanik Raimond Kõik poeg.

REE istungid

Algus lk 4

mist. Maksimaalarvu komisjoni dele ei määratud. Juhatus koosseis vähenes tehtud otsustes 14-le (17 varem), nende hulgas ka bürojuhataja, eeldusel et ta on rahva poolt ESinduskogusse valitud.

Juba ESinduse loomisest peale on umbusaldamise avaldamise küsimus ajuti mõttevahetustes esile kerkinud. Põhikorra komisjon esitaski nüüd, varalahnkude liikme Jüri Poska sõnastuses, uue peatükina põhikirja sätteid, mille kohaselt vähemalt 20 saadikut võivad alustada umbusalduse menetlust juhtivate organite kui ka nende üksikliikmete vastu.

Valimiste määrustiku parandamisel ühines ESinduskogu peaaegu kõiki ettepanekute, mida põhikorra komisjon tegi. Nii laiendati valimisõigust ka nendele isikutele, kes küll kunagi pole E. Vabariigi kodanikud olnud ega põlvnad ka neist, kuid kes siiski tunnevad end eestlastena. See säte puudutas eestlastega abielus olevaid isikuid või taolistest abieludest sündinud lapsi. Edasti lihtsustati kandidaatide esitamise korda: soovitud vaid nüüd ka rohkem kui kolme kandidaati ning soovitamise pole enam keelatud ka kandidaatidel endil. Uue ESinduskogu kokku kutsumine sünni edaspidi hiljemalt 70 päeva pärast valimiste tulemuste välja kuulutamist.

Pikema etteandega teemal "Eestlased 30 aastat Rootsis" tähistamiseks pidas esimees Leo Karu-pää.

ÜLDVALIMISTE TAHTSUS

Bürojuhataja Ahti Pae puudutas eelseisvate, V-date üldvalimiste küsimust, märkides, et valimised ei ülmalt tähtsaks nii meie lähema eesmärgistat rahvusgruppide eest võitlemisel – kui ka kaugema sihi, eesti rahva iseiseseisvuse saavutamise püüetel kaasa aitamise seisukohtadele. Ta pidas valimiste puhul enamusravale meelde tuletada, et ESinduse tegevusega on ligi paar aastakümnet edasi viidud ka enamusrahvale kasulikkude arengut.

Seekordsetel valimistel astuvad esmakordselt hääleõiguslike ridadesse noorvalijad, kes sündisid 1966 aastal – ESinduse loomise päeval. Kõik vanemad kaasmaalased on selle eest vastutavad, et noor eestlaskond aktiivselt saaks osa võtta oma rahvusvõlliku valimisest. Lõpuks soovitas Pae valimiste tööd siduda ka õpingiride tööga, kusjuures sobiva anena mainis ta Rootsi uue põhiseaduse tutvustamist ja võrdlust näit. Eesti viimase põhiseadusega. Ta avaldas ka arvamist, et Vi-le ESinduskogule langeb ehk murranguline tähtsusega reformi teostamine, mis võib välja kasvada seadusest mida Sisserännu-uuring esitab riigipäevale ja mille konsekvntsiks võib kujuneda otsus, et iga eestlane kirjaliku kinnitusega tõestab oma kuuluvust eesti rahvusühiskonda ja seega ka viimase poolt valitud ESinduskogu aktiivsuse piirkonda.

PÄTSI-TSITAADID

Ettekandeile järgnenud diskussioonist tsiteeriti elavalt Konstantin Pätsi. Nii austas Alur Reinast tema sõnadega, et "ainult võitlus kosutab ja elustab". Ta leidis aga kohe, et rahvatöö eesmärgiks ei olevalt mitte austuslik elus hoida, vaid eestluse tulevikku kindlustada pikemas perspektiivis. Ta arvas, et meie kirik ja ajakirjandus püsib ehk veel kümme aastat, kuid muides osades on vastutus kõigi nende isikute ja ringkondade peal, kes funktsioneerivad eestlusest lugu peavad, kaasa arvatud ka need, kes senini ESinduse tegevust ignoreerinud.

Annus Esträ leidis, et praktiline rahvuslik kohustus ka kaugemas perspektiivis, sest keegi meist ei tohiks enne värsida kui Eesti on vaba. Ta pidas tähtsamaks ülesannet eestlusele vabaduse võimet ja oskust mitte lasta end filtreerida okupatsioonivõimu ja sellevõimu poolt.

Ahti Pae tsiteeris ka Pätsi meenutades, et "poliitika on kunst ja

sega ei saa mitte programmi järgi teha, nii nagu ei saa katekismust pähe õppides veel taeva." Ta omistas aga rahva poolt loodud astutusele siiski suuremat tähtsust kui mingile "iseenesest funktsioneerivale eestlusele".

Ilmar Toigre toonitas kainust mõlemis ja mitte kõikide lootuste asetamist riiklikule toetusle. Ei tohi ka siini kinni pigistada oleviku ees, sest näeme, et ausat kompromissidele pole meie n.n. teine ringkond kunagi näidanud. Valimiste seoses pidas Toigre oluliseks ideoloogilise külje selgitamist, sest muidu võib kergelt idapir meile keskele tekkida.

Ilmar Vooremaa pidas oluliseks n.ö. "materjalide panga" loomist – andmete ja teadmiste talitaimist, kust ühe-teise praktilises töös jaoks kiiresti saab abi. Herman Luik ja Felix Kello leidsid, et tuleb pingsalt kuulata ka valijate arvamist eestluse kasuks tehtavas töös ning üksmeele soove.

Istungi algustele all esitas Richard Norrell ülevaateist informatsiooni Eesti Päevade eeltoöst, Nils Lindberg-Lindvet esitas küsimuse, miks ESindus pole Eesti Majja kolimud, millele pikemalt vastas Annus Esträ, näitades, et samm on põhjustatud nii majandusest kui ka tegevuse iseloomust, eriti naisriigi kuld ka teiste väiksemate organisatsioonide kaasaaitamise tähtsust.

EIOLE DIPLOMAATILIKUD

Pärast ESinduskogu otsust usaldust avaldada juhatusle Ilmar Vooremaa ettepaneku alusel, kõneles Jaak Maand, kes märkis, et vaidlustes paljustas vaid "jäämäe tipp". Ta pidas vajalikuks et veel edaspidigi arutatakse, milles eriarvamised ja vahed seisavad. Ühtlasi avaldas ta uut soovi, et jätkataks läbirääkimisi, tootades, et ka liberaalid on teinud vigu, "meie ei ole küllalt diplomaatilised".

KAKS STIILI

Lõpetades ESinduskogu istungit mainis Eestseisuse esimees prof. Hans Kauri:

"On kaks tüüpi parlamente: üks inglise tüüp, kus öeldakse väga suuri teravusi, kuid kus iga sõna võtu sel käib adekvtiiv "kõrgesti austatud eelkõneleja". Teine tüüp on prantsuse-itaalia tüüp, kus sageli toolid ja laud lendavad. Ka meil eestlastel Rootsis on välja kujunenud oma stiil. Selle 14 aasta jooksul, mil mina ESindusse olen kuulunud, olen võinud kogeda, et areng on kogu aeg läinud paremus suunas. Üksi demokraatlik asutis ei saa töötada, kui seal pole kriitikat. Ei ole aga sugugi vajalik, et kriitika puhul ka närviotsad väl ja paistavad. Poliitikas ja poliitikut tuleb väga tänamatu astu üle elada. See on nii ja teistil ei saagi see olla.

On neid, kes väidavad, et nende ambitsioonid on suuremad kui see, mida ESindus on korda saatnud. Ma ei saa aga sugugi öeldak, et ESindus on halvasti töötanud. Meie olukord on raskemaks läinud selles, et meie ei suuda ise eestlaste toetustega tööjõudu tasuda. Kuid kõrgest hoolimata lasub meil rahvusgruppi esindamise ja tema huvid eest väljastamise kohustus. Olen veendunud, et kõik saadikud püüavad anda oma parimat ka tulevikus."

Sellejärgi lõpetati ESinduskogu istung hümniga.

Ameerika ametühingute keskkliit AFL-CIO saatis N. Venest välja-saadetud kirjanikule Aleksander Solzenitsõnile kutse, tulla USA-se kõnede pidamiseks ringreisile, mille puhul kõik kuld kannab uniooneid keskus.

Sõjaväeteenistuse asutis korraldab käesoleva aasta liisuvõtmise 1965. a. sündinud noormeestele 20. märtsil. Kuigi nendest kedagi ei kutsuta sundkorras sõjaväeteenistusse, on registreerimine kohustuslik ja arvele võtmata jätmist karistatakse kuni 5-aastase vangistusega.

Vähemuste ja sisserändajate probleemidest siin Rootsis

Andres Küng: Sverige, Sverige, fosterland! Alduserien 414. 1961k.

Rootsis elab praegu umbes 100 vähemusrühvast. Sisserändajate kohta teostatav uurimus saab valmis 1974. a. kevadel, moment on vähemusrühvaste vaatekohalt väga oluline, nende hääl peab kuuldaval tulema. Ei äita, et nende üle väljastpoolt otsustatakse.

Sel aktuaalsel momendil võtab Andres Küng oma järjekorras teoses üles kõik need küsimused, mis selle probleemidekompleksiga seotud. Probleemid on suured ja need ei hõlma sugugi mitte ainult sisserändajate esimest generatsiooni.

Andres Küng kuulub ise teise põlvkonda ja ta näitab oma isiklike kogemuste näkil, kuidas vastutuelud lõikuvad üksikisiku juures. Olla lo-jaalne Rootsi ühiskonna liige, aga samal ajal hoida alles oma keel ja arendada oma päriskodumaa kultuuri – see tundub tihti otse võimatuks.

Andres Küng ei jäta ühtegi nendest probleemidest puudutamata. Ta kirjeldab eesti pagulaste saabumist Rootsi ja selle vastutuleva avalikus arvamises, näitab, kuidas Rootsi 30-aadl aastal suhtelisel vaenulik sisseränduspoliitika pikapeale muutub tolerantsemaks ja humansemaks. Aga "ballisti võeti vastu suure inimliku end väike poliitilise mõistmisega".

"Ballistade sunnitud mõistmõõd saklastega kutsuti "fashimiks", rootslaste koostööd saklastega sõja ajal "neutraalsuseks". Muidugi ei jää käsitlemata ballistade väljajätmise 1946. aastal. Küng lükkab selle puhul faktide najal tagasi kõik väited, mis siis või hiljem väljajätmise kasuks ette on toodud. Sila võiks veel lisa-da kahtlusi, kuipalju P.O. Enquisti Riias teostatud intervjuudest saadud andmed vastavad tõsiloodele.

(Võrde Solzenitsõni poolt ta viimases teoses avaldatud paljustis taoliste "intervjuude" organiseerimise kohta).

Pikk ja põhjalik peatükk on pühendatud vähemusrühvaste kooli- ja keeleprobleemile. Autor toob rikkalikult näiteid rootsi ametivõimude hoolimatusest ja osalt koguni vaenukikkusest vähemusrühvaste koolide suhtes, rõhutades ühtlasi, et kakskeelsus teaduslikult vaadates näib olevat enam kasuks kui kahjaks laste arengule. (Seda sama on tõestanud ka prof. E. Oksa oma uurimustes).

Küsimus on, kas vähemuste (näit. soome) lapsed on enam isoleeritud tavalistes klassides, kus neil on raske teistele järele jõuda või omaette klassides, kus nad saavad koos kiiremini omandada rootsi keele oskust. (Rootsis on nn. üheõigusluse nimel mingi maania võidelda samal hariduslikul ja sotsiaalsel tasemel olevate gruppid koonumise vastu, neid soimatakse "ghettodeks" jne. Ometi on kõik katsed, eri grupe väljast-poolt pealesurutud vahenditega "liituma" sunnida, kõljal seni nurjunud, kogu meetod on psühholoogiliselt väär).

Me jälgime raamatus ka autori enda lapsepõlve ja noorusea kujumist suhtelises passivsusest aktiivse eestlaseks (milleks äratust andis kodumaa külastamine 1970 rootsi ajakirjanikuna). Autor tsiteerib vastuseks vähemusrühvaste säilitajale tehtud etteheidele Valev Uibopuu vastust väitele: "Mina tahan säilitada oma rahvuslikku identust, aga sina tahad oma rahvuslikku identust mulle peale sundida.

Kes on õieti suurem natsionalist?" On täiesti võimalik omada kahekordset solidaarsust rootsi ja oma pagulasühiskonna vastu – kuigi eri juhtudel sellest võib sügeneda ka konflikte (kui perekondlikud ja kultuurilised traditsioonid on liiga erinevad).

Küng juhib tähelepanu vähemusrühvaste "uuele ärkamisajale", mis sai alguse tuntud "rahvaste sulatamispoliitika" USA-s (enne

kõike neegrite ja indiaanlaste hulgas). Eesti vähemusrühpid USA-s ja Kanadas ongi selles suhtes eesrinnas. Autor analüüsib "ärkamise" põhjust. Kuna suurtes (ja "kirevate" koosseisuga) ühiskondades põhiline kultuur ja inimlikud suhted on tihti "alaarenenud", siis ei tunne eriti noored end tihti niisuguses piirjoonteta ühiskonnas enam kodus. Otsitakse tihedamate suhetega gruppil, mis asuks perekonna ja "suure" ühiskonna vahel. Üks niisugused grupe, milles inimene taas võib leida oma identiteeti, on etniline rahvusgrupp.

See moodustab mingi pidepunkti äärmise kiirusega dünaamilises maailmas, milles inimese elutingimused ühe põlvkonna vältel on muutunud sama palju kui varem Julius Caesarist kuni viimase sajandivahetuseni.

Vaatlusele tuleb enesekriitilise pilli läbi ka pagulasühiskond (peamiselt eesti oma). Küng kirjeldab tähtsamaid pagulasorganisatsioone ja nende vahelisi suhteid, analüüsib vanema ja noorema põlvkonna vahet, tehes etteheited vanemale põlvkonnale tolerantsi puudumises.

On juttu ka pagulaste kuulumisest rootsi poliitilistesse erakondadesse. Küng ei jäta kinni naelutamata fakti, et rootsi sotsialdemokraadid väga jahedalt suhtusid oma läti parteikasslastesse, kui neil oli "häbematu" ilmuda esimesel rongkäiku parooli all "Stoppa sovjetimperialismen!".

Edasi analüüsib Küng tänapäeva rootsi põgenike ja sisserändajate-seadust, leides, et piirid on kitsamaks muutunud. Ka nn. terroristide-seadus on õieti lõök õhku, kuna see ei suuda takistada terroriste, küll aga kiisab sõituid sisserändajaid. Terav rünnak on suunatud N. Liidu poolt peale surutud kahe-kordse kodakondsuse vastu.

Küng kõuab, et Rootsi nõuaks N. Liidult niisuguse ebanormaalse

olukorra lõpetamist (taoline kokkulepe on olemas muuhulgas Kanadas).

Raamat sisaldab lisaks kriitilike ka konstruktiivse osa peatükis: "Mis tuleks teha?" Küng võtab oma ettepanekud (kõiki pikemalt põhjendades ja analüüsides) kokku nelja punkti:

1. Vähemuste lastele tuleb anda teisel võimalusel saada õpetust oma emakeeles ja oma rahva maateaduses, ajaloo ja kultuuris.

2. Vähemuste kultuuriline ja informatiivne tegevus emakeeles peab saama ühiskonna emajalga-set tuge. Seda isetegevust ei tohi diskrimineerida võrreldes vastava rootsikeelse tegevusega.

3. Massmeediad peavad suurendama oma informatsiooni vähemusrühvidele ja nendest, nii rootsi kui suuremates vähemusrühvates. Raadios ja televisioonis tuleb asutada uudiste- ja kommentaarideprogrammi suuremates vähemusrühvates. Ajalehed peaksid sisaldama vähemusrühvaste materjali.

4. Vähemuskirikutel on õigus samasuguseks toetuseks kui teistel ühingutel Rootsis.

Seoses punkt 3-naga juhib Küng tähelepanu eesti pagulasirjandusele, mille ilmumist 30 aasta jooksul pole toetatud ühegi krooniga ühiskonna poolt.

Lõpuks nõuab Küng, et vähemusrühvaste esindajail peaks olema sõna kaasa rääkida nende oma probleemide lahendamisel.

Raamat "Sünnimaast Rootsist" (pealkiri muidugi mõeldud ironiliselt) on kirjutatud elavalt, ilust-reeritud rikkalike näidetega. Küngil on terav silm ja terav sülg, ta oskab üksikuid seiku teha nägelikuks ja plastiliseks. Hea annus ironiat elustab esitust. Raamat on huvitav ja kasulik lugemine igale vähemusrühvaste liikmele, kes vähemgi tunneb huvi isenda probleemide vastu.

ARVO MÄGI

Informatsioon obligatsioonidest — uus laen tuleb mais!

1974. aasta obligatsioonide müük kulges rekordkiirelt. Paljud jäid täiesti ilma.

Riksgäldskontoret kavatseb nüüd väljastada veel üht preemia-laenu. Arvestuste kohaselt tuleb see mai keskel. Laenuitingimusi ei saa praegu teatavaks teha, kuid need on arvatavasti võrreldavad 1974. a. esimese laenuaga, esmalt ette nähtud 1964. a. laenu vahetuseks, ent ka müügiks.

Müük toimub nagu tavaliselt postil, pankades, riigipangas, riksgäldskontoretis jm.

Teateid laenuede kohta tehakse teatavaks kuulutustega ajakirjanduses.

RIKSGÄLDKONTORET

VÄLISKOMMENTAAR

LÄÄNE LAHKHELID

Televisioonisäates Chicagost 15 märtsil kõneleis manitses president Nixon väga tungivalt Euroopa Ühisturu üheksat liikmesriiki poliitiliselt ja majanduslikult toimima tihedas koostöös Ühendriikidega, kuna vastasel juhul võib olla tulemuseks, et Lääne-Euroopa jääb ilma ameerika abita. Nixon selgitas, et testavasti valitsevad USA kongressi ringkondades tugevad soovid süüja vähendada ameerika sõjaväelist panust Euroopas.

Need soovid saavad liigselt toetust, kui euroopa riigid ajavad isemeelset poliitikat vastuloolis ameerika huvidega. Euroopa ei võl nuda sõjaväelist abistamist Ühendriikide poolt samal ajal kui ta käib oma teed majanduslikult ja poliitiliselt küsimustes.

President Nixon tegi ühtlasi selgeks, et antud olukorras poleks tema isiklikul kokkusaamisel euroopa juhtidega mingit mõtet, kuna sellest võiks ainult järeldada, nagu oleks tõmmatud kriips kõigile olemasolevatele lahkheldelile, mis poleks sugugi õige.

Ta valdas aga siliski lootust, et lahkheldest läheb kord kunagi üle saada. See on sedarohkem vajalik, et Ameerika-Euroopa liit on

kasuks nii kõigile pooleile kui maailmarahule, arvas president oma sõnavõtus.

Manitsus euroopa riikidele ei tulnud iseenest ootamata, sest ainult mõni päev varem oli USA välisminister Kissinger ühes oma kõnes Washingtonis ebatavaliselt teravasti rünnanud ameerika liitlast Euroopas. Ta leidis, et USA senised sõbrad on välispoliitiliselt saanud suuremaks probleemiks kui vaenlasteks seda pakuvad.

Ühendriikidel ei ole midagi euroopa sõltumatut poliitika vastu, seletas Kissinger. Nad seisavad aga vastu sellele, kui see sõltumatut poliitika võtab sügavalt juurdunud USA-vaenulise vormi. Nõnda on tekkinud olukord, kus ameerika välispoliitika suurimaks probleemiks on see, kuidas saada hakkama oma sõpradega.

Peamiseks raskuseks on sõprade veenmine äranägemises, et leidub ühised huvid, millel on suurem tähtsus kui omakasu saamisel. Koostöö on ainssaks lahendusks praegusele kriisile ja seepärast seisab USA vastu euroopa konkurentstootlusele.

Kriitika oli üks teravaimaid, mida Kissinger välisministrina on ütelnud USA liitlaste kohta Euroopas. Tagamõtteks on lääne ühtsuse kujundamine, elustades "Atlanti ühiskonda". Põhja-Atlanti Liidu näol ja Jaapani kaasatõmbamisega, nagu Kissinger seda skitseeris mõeldunud aast aprillil.

See kava leidis aga võrdlemisi jahedad vastukaja Euroopa Ühisturu liikmesriikide hulgas, kus eriti Prantsusmaal ja pikemat aega propagandist Euroopa kujundamist "kolmandaks suurvõimaks" Ameerika Ühendriikide ja Nütkogude Liidu vahel. Kuigi see propaganda pole otsest vilja kandnud, on ta talsest küljest aga suurendanud lahkheldisid Lääne-Euroopas ja USA vahel.

Lahkheldid kasvavad veelgi seoses energiakriisil puhkemisega pärast õhrelva rakendamist araabia riikide poolt. USA püüdis sellele reile leida vastuvõetavat õllatõrva - te maade holaku kokkuleppemise Washingtoni konverentsil 12. veebruaril.

Sellest võtsid osa ka Euroopa Ühisturu liikmesriigid, kelledest mõned aga eesotsas Prantsusmaaga pidasid paremaks hoiduda koostööst ja selle asemel eelistasid

üksikult katsuda lahendada õllakriisi tagajärjel tekkinud olukorda. Säärased lahendused otsimine parolüüseris muidugi mitte ainult koostööd USA-ga, vaid halvas paratamatult ka Euroopa Ühisturu enese koostööd organisatsioonina.

Prantsusmaa saavutas sobimuse Alžeeria, Liibüa ja Iraagiga, tahtudes õli eest relvasaadetistega ja tehnilise abistamisega. Seda teed hakkas käima ka Itaalia, nakades teisi maid. Areng ähvardas kiilustada kogu Euroopa Ühisturu, mispärast tema ministritekogu otsustas 4. märtsil teha araabia riikidele kolmeastmelise kava õli-probleemi ühiseks lahendamiseks.

Kava näeb ette kontakti võtmist 20 araabia riigiga ja koostööd nendega kõikidel mõeldavatel aladel. See vastas Prantsusmaa soovidele, kus koostööd araabia riikidega peeti paremaks kui kaasaminekut USA-ga.

Washingtonis suurendas see veelgi irritatsiooni, mis oli aastaid tagasi saanud alguse Prantsusmaa lahkumiseega NATO liikmesriikide hulgast ja seejärel kasvanud prantsuse isemeelsuse kaudu Euroopa Ühisturu raamides.

Kunagi pidi tulema aeg, et ameerika kannatuses karikas hakkab üle voolama. See aeg on nähtavasti kätte jõudnud, otsustades president Nixon ja tema välisministri Kissingeri viimaste avalduste järgi.

A.K.

Hüvitusi Saksast?

TORONTO (EPL) — Kanada Eesti Võitlejate Ühinguale Liidu peakoosolekul Hamiltonis kerkis ühes hüvituse taotlemise küsimus Lääne-Saksamaalt saksa sõjaväe koosseisus mõeldunud sõjas võitlunud sõjameestele. On selgunud nimelt, et saksa seadused võimaldavad pensiooni nendele, kes vähemalt viis aastat on olnud saksa riigi teenistuses.

Seega oleks hüvitusvõimalusi nendel, kes viibisid pärast sõda Saksamaal ja teenisid vahikompanides.

On neld, kes on juba hüvitusi saanud. Liit selgitab neld küsimusi.

Koosolek konstateeris, et viimastel aastatel on ka eestlaskond tõtnud N. Liidu suhtes liiga leebe holaku — siin peeti vajalikuks tugevamat ja rangemat seisukohta.

Ülemaailmse Võitlejate Keskuse tegevustele vastates selgus, et lahkunud esimees Avdy Anderson ei taha keskuse häälekandjat "Virgatsit" keskusele üle anda ja katseb seda välja anda isenda ajakirjana ja oma kuludega.

Plakatid New Yorgi E. Majas

NEW YORK (ME) — Mitmel korral vilmasel ajal on tundmatud isikud New Yorgi Eesti Maja alumise korruse seintel asetanud propagandaplakateid reisideks Tallinna ja Leningradil Soome-Vene reisibürooga Travel, milline pakub reisilisi Bore III pardal.

New Yorgi Eesti Majas tohib plakateid ja trükkiseid levitada vaid maja juhatusel nõusolekul. Käesoleval korral ei ole levitaja teada — see tegutses salaja.

Talihari

METSAKODU (EPL) — Seekord oli limataat metsakodulaste poist. Vaatamata ilmennustajate süngetele teadetele tõusis sportipäev kevadetunde vaimus, liusa ilmaga, ajal, kus viimane klassse selge jää oli taganemas juba pessehitamise mõttega ringi ujuvate lukekde eest.

Ka kalad näisid olevat mele nõus (Puha nooruse rumalusest, arvasid mõned!) Mõnetunniline püük andis kokku eelmise õhtu katsepüügi ca 150 ahvenat! Esikohas jällel noor kalasportlane Peeter Nurmik (40 kala). Teine koht I. Kajandi (33), kolmas "Noore metsa" noor Kristjan Baumann.

Uudismaajooksu harrastasid Metsakodu daamid, kuna mehed, kes kalasikutamisele os ei võtnud, sportisid labida või mõne muu tööriista abil. Nagu see ikka on Metsakodus, Sport on ju ikka sport.

Mine nüüd jooksmas, kui kasuilkku sportileidub! Filme pärast lõunasööki näitasid isa ja poeg Talvikud. Metsakodu juubelil sissejuhutamiseks oli J. Talviku (senior) film Metsakodu ja skautluse elust ca 10 aastat tagasi päris solv. Et seda ka vaatajate poolt hinnati, näitasid vahelühendid publiku hulgast. Kõigil oli sealt midagi tuttavat. Metsakodugi võib juba hakata mälestustest elama.

Film Kanada Eesti Päevadest (J. Talviku junior) oli ka sobiv ja tore filmija enda kommentaaride saatel. Eestluse jõud on liiga veel sama ergas rassima kui 30-40 aastat tagasi kodumaa. Seda võis filmist välja lugeda.

Perekaistele — eestvedajaks, nagu kõikidel talispordi päevadel, oli Agnes Kajandi: "Äituma, pereema!" hea sõõgi eest. (IK)

Oma armast ema

Martha Lomp'i

N-na Luur

Sünd. 22.12.1889 Pärnus

Surn. 5.3.1974 Solnas

leinas suures kurbuses

TÜTAR

OMAKSE

kodumaa

Meie südamluk tänu kõigile, kes meie armsa isa

Voldemar Puhm'i

viimast teekonda lilledega kaunistasid ja meid meie leinas tõrõstisid.

SILVI ja VIIA

G. Reindorff suri Eestis

Tallinnas suri 14. märtsil tuntud eesti graafik Günther Reindorff 85 aasta vanuses.

Reindorff sündis 23. jaan. 1889 Peterburis. Lõpetas seal 1913 Stieglitzi kooli graafika erialal. Opeterus kodumaale 1920 ja kutsuti Riigi Kunsttööstuskooli graafika õppejuhaks. Kunstnikuna omas Günther Reindorff oma eripäige, eriti huvitavad olid ta graafilised maastikud. Ta on palju tegutsenud ka tarbegrافیka — raamatute illustratsioonina, kalligraafina, ekslibriste joonistajana.

Kallis abikaasa, isa ja sugulane

Helmut Pürkop

Sünd. 29.5.1905 Tallinnas

Surn. 18.3.1974 Lundis

Sügavas leinas

AINO

KAI ja SVEN KINNUNEN

lastega

MARI ja OLAF PAJUSOO

pojaga

MARTA RAUSEPP

kodumaa

SUSANNE ja HANS

RAUSEPP

HILJA RAUSEPP

LIIDIA ja ARVO MÄGI

HELMi ja JONAS

KINNUNEN

YRJÖ KINNUNEN

Matmine laupäeval, 23. märtsil kell 10.00 S: Olofi kalmelisi Lundis kalmistul.

Kauaaegne kaastööline

Helmut Pürkop

Mälestavad tänutundes ja leinas

EESTI KIRJANIKE

KOOPERATIIV

ja

AUTORID

Armas viililane

Helmut Pürkop

Mälestab sügavas leinas

ÜS RAIMLA

Üleskutse seminaride õpilastele

Eesti Õpetajate Keskühing Rootsis on alustanud ajalooliste materjalide (nagu fotod, artiklid jne.) kogumist eesti seminaride kohta.

Leidvad materjal palutakse kopeerida või ära kirjutada näol saata aadressil: Leida Laan, Eesti Seminaride Arhiiv, Eestiska skolan, Svartmargatan 20-22, 111 29 Stockholm, Sweden.

Kogumise enne kui on juba liiga hilja! Endiselt seminariste üle kogu maailma tervitades ja energiliselt vastukaja alustatud aktiivsusele lootma jäädes. Eesti Õpetajate Keskühingu nimel, Leida Rosenthal-Laan, arhiiväär.

Vasaloppet

85 km pikkune Vasaloppet pühitsetas mõeldunud aastal 50 a. juubelil. See on kujunenud maailma suurimaks suusavõistluseks tuhandete osavõtjatega, kusjuures välismaalasi on olnud eriti palju viimastel aastatel, ja paaril korral on nad koguni võidukad olnud "eilsade radadel tulevateks võitjateks".

Seekord päästis Rootsi au verivärse rootsi kodanik Matti Kuosku. Eestlastest ei pääsenud ühnu vii üheski esimese tuhande hulka. Stockholmil pirkonnast on meil teada järgmised tulemused. 1277. oli Hanno Põidme (Södertälje) ajaga 6.40.20, 3770. oli J. Endre (Stockholm) 8.05.21 ja 5845. K. Jäman (Uppl. Väsby) 9.21.25.

TULEHOLDJA nr. 1

Noorteaajakiri "Tulehoidja" asats esimene number on pühendatud E.V. aastapäevale ja Konstantin Pätsi 100-a. sünnipäevale (temast on kaanepeilt). Sünnimugiti minnakse skautluse 1973.a. suursündmuse — Metsakodu maailmaagri ettevalmistustele juurde ja tutvustatakse laagripäike.

Tavalised ülevaated noortetöö uudistest, hobinurgad, ristisõna jne.

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Peapiiskoplik kog. Peajumalat. Jakobis 24/3 kl. 14, kog. õp. orelil H. Kiisk, laulur.
GÖTEBORG: Gbg-L. Rootsi kog. jumalat. Kristiine 24/3 kl. 14, õp. Kool, orelil PG Strömberg, laulu- lehed.

HALMSTAD: Olaus Petris ju- malat. 23/3 kl. 14, õp. Kool, orelil B. Ström, laululehed.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai peakirik. Bråvallag. 11. Suure Paastu IV pp., Neitsi Maria rõõmukuulut. pp., ülempr. Nael.

SOOME ORTODOOKSIKIRIK

ESKILSTUNA: Püha Anna ka- belis, Halenligatan, õhtuteen. 23/3 kl. 17 ja 24/3 kl. 10 liturgia samas. Jümprr. Juhkam. Jumalateeni- stustest koostab programmi TV.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik, Bråvallag. 11. 24/3 kl. 10 pühapäevakool, kl. 11 jumalat., H. Laur, laululeht. 26/3 kl. 19 palve- ja piiblit.

STOCKHOLM: Eesti Maja, Wal- ling. 34 23/3 kl. 18 valmulk lau- loohtu, nais- ja segakoor, Lauri kvartett.

STOCKHOLM: Normalmi Bapt. Kirik, Norrtullagat. 37, kirk- ku 10-aasta juubeli puhul ühisel jumalat. Rootsi kogudusega 23/3 ja 24/3.

ALINGSÅS: Beteli kirik, Nygatan 19 jumalat. 24/3 kl. 15, E. Pen- diste ja V. Lilleste.

ESKILSTUNA: Lipkonna maja, Kriebensg. 13 pensionäride koos- viibimine 30/3 kl. 14, laululeht. Lauri noortel, värvusfilm, kohvi- laud.

GÖTEBORG: Blå Bandet, Erik Dahlbergsg. 10, jumalat. 24/3 kl. 11.

GÖTEBORG: Linnea Kirik, Linnég. 35 jumalat. 24/3 kl. 11 lühitunni- stused sõnasaulus. Parkg. 11 KFUM palvet. 27/3 kl. 13 ja 30/3 kl. 15.

NORRKPÖPING: Tabernaakel, Kungsg. 26, jumalat. 24/3 kl. 13, H. Viikholm jt. Betania, Bråddg. 54 palvet. 23/3 kl. 17, kõnelel heilind- dikt K. Rald.

Kremli "garnituur" liiga vana maailmavallutuseks?

Vilmsel ajal on Kremli juht- tud terror ja hüvimised suure- nud. Kuld palja terrori ja spioonide karjaga ei valutsata mizafima. Sel- leks on vajalik sõjalisel manöövrid ja löögid. Arvatavate, et praegused Kremli võimused on maailma valutamiseks juba liiga vanad ja teovõimelised. Kõik Kremli juhtivad võimused on kas siis juba üle 70- ne või lähenevad sellele nn. ka- noonilisele vanusele. Stalin langes selles eas juba reisi vält. Seepär- rast on Kremli vananenud juhid ilmselt närvilised, kuna nooremad mehi ei saa usaldada. Käigutakse isegi võimalikust kojarevolutsioo- nist.

Hiljuti märkisid ajalehed ühte väga omapärast kaksikuubelt. Nimelt moodus jaanuari kuul 60 aastat Lenini surmast.

Sellele järgnes teine samalaadi- line juubel, kuna veebruaril algul moodus poolsada aastat kuulsas Ameerika presidendil Wilsoni surmast. Neli mehi peeti suurteks vastasteks, sest president Wilson oli see mees, kes viis ameeriklased Esimesse maailmasõtta ja välja isolaatsionismist.

Kuld veel palju tähtsamat, on et ta juhtis Pariisi rahukonverentsi ja tõi Euroopasse oma kuulsas 14 punktiga rahvaste enesemäärä- misse õiguse. President Wilson suure idee mõjul tekkisid Euroopas uued riigid, nagu Tsehhoslovakkia, Jugoslaavia, Poola, Soome, Balti riigid ja teised.

Paljud endised asumaad nagu Kanada ja India liikusid täieliku iseseisvuse poole. 11. nov. 1918 a. Esimese maailmasõja relvade rahu päeval deklareeris Lenin, et tema klassivõituse teooriad viivad kõik Euroopa riigid revolutsioonile ja maailmarevolutsioon on käega ulatavas kauges.

Wilsoni rahvaste enesemäärä- misse idee hävitas aga täielikult Lenini taotlused ja Wilsoni ideede mõju ärkas rahvusluse.

Saksamaal ja Itaalias tekkisid sisevõitlused kommunistide ja rahvuslaste vahel, mille tulemu- sena Saksamaal tuli võimule Hitler ja Itaalias Mussolini. Rahvusluse ja kommunisti kokkupõrge oli üheksa teguriks, et puhkes Teine maailmasõda. Teine maailmasõda andis kommunistidele Venemaal suure juurdelõikeid, kuid Stalin ei valutanud ühtegi maad oma re- volutsionistide ideedega, vaid ta okupeeris poole Euroopat oma tankide abil.

Wilsoni ideed ei ole veel surnud, vaid nende mõjul peab Moskja pi- dama okupeeritud maades oma divisid, et vallutatud rahvaid vaos hoida. See on osutunud võimalikuks ainult automirelvade äh- varduse ja USA koostöö ja kaasabi- ga.

Ameerika ei ole Wilsoni ideedest sugugi loobunud ja selle tõttu ei ole USA veel senini tunnustanud Balti riikide annekteerimist N. Liidu poolt. J. F. Dulles ehitab omal ajal N. Liidu piiridele üles tugeva kait- sellini. Sellele oli ehitatud ka Nato kaitseorganisatsioon.

President Nixon valiti presiden- diks ka Wilsoni ideede austajana, kuid ta tegi võimule saades 180 kraadise pöörde ja algas praegust koostööd nii Venega, kui ka Hiina kommunistidega. See on suure- maks tagasilöögis Wilsoni idee- de. Selle otsuse tulemusena on Nato kaitseorganisatsiooni kaok- kuvõimene oht ja sisemiselt ra- huselised USA siselised.

Kuld Kremli sõdamessioovid ei ole sugugi tähtsamat Moskva algatas küll Lähis-Ida sõja, kuid selle sõja lõpp on toonud venelastele suuri pettumusi. Õilkrilist said kõige suuremaks kasu USA ja Briti õilfri- mad ja USA dollar. Kõige suure- maks kaotajaks osutusid Lääne- Saksamaa ja Jaapan ning teised Euroopa riigid.

Kuld Kremli tõeliseks "automi- pommi" osutus Solženitsõn, kes ähvardab hävitada Venemaa praeguse kommunisti. Ta ei tee pahandust

mitte üksi väljas, vaid ähvardab Venemaa, kuid eriti väikerah- vad keerata Kremli vananenud juhtide vastu. Aeg ei tõeta enam N. Liidu vananenud juhtide kasuks, vaid nende samad muutub iga päevaga lühemaks.

Veno-Hiina piiril seisavad iga venelase vastu koguni kolm kiu- tuurevolutsiooniga üles ässitatud hiinlast. Kui Ameerika hokimek- skonnad võitlevad Venemaal, siis kaasarvatud Moskvast on amee- riklastele aplaus väga suur. Sateli- tidde maadele kumunevad venela- se võitlused hoopis venestasteks meeleavaldusteks. Need on väga halvad tulemused.

Juhtivad Kremli võimused, troika, on 70 aastat piirides. presi- dent Podgornõi 71. peaminister Kossõgin 70 ja Peasekreter Brežnev 68 a., kuid kehva tervi- sega. Sõjaminister Gretscho isegi 71 ja Suslov koguni 74 aastat vana. Oukord ei luba aga vankrite vahes- tust, sest nooremad ei saa usal- dada.

Kuigi intelligentsis on revolutsionistlik meeleolu, ei peeta re- volutsiooni puhkemist praegu võimalikuks. Kuld vägivallase ko- jarevolutsiooni jütud häirivad va- nanenud Kremli võimuseid. On kuulnud, et vene kommunistliku partei keskkomitee liiguvad re- volutsionistlikke ideed. Kuld koja- revolutsioon võiks toimuda ainult sõjaväe ja nooremate parteitega- laste koostööl. Venelased teavad, et ametlikus korras ei saavuta nad soovitud vabadusi kunagi.

Seega tungivad Wilsoni rahvaste enesemäärämis õigused isegi N. Liidu sisele. Vaba maailma hoit- takse Hitleri tongida vaos. Kuld see relv kaotab iga päevaga palju oma tõhususest. Me(AJK)

Kohalik elu

STOCKHOLM

Uleskutse noortele
SENT on korraldanud kaks osa- võtrohket noorte kokkutulekut. Nüüd on aga vaja luua kindlamat organisatsiooni noorte kooskäimi- seks, et kergem oleks saada ruu- me, toetusi jne. Teisipäeval, 28. märtsil toimub Stockholmis Eesti Majas kell 18 Eesti Noorte Klubi asutamiskooole, kuhu kutsutakse kõiki eesti noori, valimisele tu- leb klubi juhatus ja diskuteeritakse tegevust. Algatejad klubi loomise- le on Irene Kiisk, Jaan Kimber, Annie Lepplik, Andres Moora, Astrid Ormus ja Tiina Tõnissoo.

GÖTEBORG

ES Naisringi juubel

Göteborgi Eesti Seltsi Naisring pühitses oma 10-aastast tegevust peoga laupäeval, 6. aprillil Eesti Majas, Drottning. 27. Meeleolu eest hoilitses Naisringi ja Näite- ringi liige Rosalinde Alless abilis- tega, muusika eest hr. Vakepa. Osavõtumaks 20.-.

Osavõttu palutakse teatada tel. 44 33 39 ja 41 02 18 hiljemalt kol- mapäeval, 3. aprillil.

Juhatus ütleb kõigile teretule- mast.

NYKÖPING

Koosviibimine eestlastele

Koosviibimine Nyköpingi ja ümbruskonna eestlastele korral- datakse reedel, 5. aprillil kl. 19.30 BF Atomi klubiruumides, Västra Trädgårdsgatan 53.

Pakutakse võileibu ja õlut, kavas ettekanne, ühislaulu ja tants.

Registreerida hiljemalt laup. 30. märtsil tel. 0156/532 49 (Teder) pärast kl. 18.

Korraldajad loovad Nyköpingi ja ümbruskonna kaasmaalaste elavalt osavõttu. Kõik teretule- mast!

Viljandis suri 8. novembril 1973 loomaarst Voldemar Sossi.

Küüditajale ei meeldi elu Kuubal

OTTAWA (VE) — Inglise kau- bandusesindaja James Cross'i küüditajad Montrealis, kes taba- misel kauplesid endale välja omi- ohvri elu vastu takistamata maal- lühkumise võimalusel Kuubasse 1970. aasta detsembris, on avalda- nud soovi tagasi Kanadasse tule- kaks. Kuuba andis asüüli Jacques Lanctot'ile, Yves Langlois'le, Jac- ques Cossette-Trudelle'le ja Marc Carbone'le, kes kõik olid Fron- te de Liberation du Quebec'i orga- nisatsiooni liikmed. Kõss nimetat- tega läksid vabatahtlikult Kuu- bassse kaasa kahe küüditaja abi- kaasad ja ühe väikelaps.

Nüüd on küüditajad oma advo- kaadi kaudu Montrealis palunud seigutada kui suur karistus nel- Kanadasse tagasipöördumisel oot- aks. Advokaat Robert Lemieux, kes ise samuti kuulub FLQ'sse, mainis ajakirjandusele, et Crossi küüditajad esitasid järelepärimise ainult informatsiooni korras.

"On loomulik," ütles ta, "et nad sooviksid tagasi tulla Kanadasse. Kuubas on nad ikkagi ainult pagu- lased. Kuld on vale arvata, et nad on õnnetus seepärast, et neil tuleb suhtes lihtsasti lõigata ja Kuuba majanduselus kaasa aidata. Ja seda ei tee nad mitte 12 kuud as- taks. Kolm nendest tootavad mud ajal ajakirjanikena, mis on Kuuba- s häditsav elukutse, ning Carbone- uau on elektrik. Suhrupõldelel tootamine värske õhu käes on väga kasulik sport," mainis Lemieux.

REE. . .

Algus lk 1
pundulikut arenenud". Rei- nans küsis, kas teised rühmitu- sed on sellise juhatusel nimel välja saadetud kommentaariga tõesti rahul.

Vastas ainult Vabadusliidu esindaja, kes ei pooldanud sõ- nastust esitatud kujul, teised rühmitused ei võtnud selles kü- simuses sõna. (Lähem refrere- raat tänases lehes).

Konsul. . .

Algus lk 1
vabastamist. Lennukil olud FBI agent tulistas aga hõivajat ja sai ta vahistada. Hedberg võeti vahil alla käesoleva aasta algul. Ta ründas politseid tuli- relvaga.

Äratat tähelepanu, et FBI andmetel oli inimröövi ohvrite kandidaatide hulka võetud ka Eesti konsul. Sellel kohal on auasekonsul Ernst Laur, kelle ametikoht on tegelikult Holly- woodis. Mis alusel roimard te- gid oma valiku, et ole teada.

Teatritükk Stalinist

TORONTO — Ajalehe "Star"1 teatrirja kinosarvustaja Urjo Kareda tõi ühes oma hiljuti esietendatud teatrirju- tises ära huvitava teate.

Kareda mainib, et teatrilane progress on äärmiselt elastne mõiste, sinna mahub näiteks ni- tekirjanik Samuel Beckett'i vi- mane töö "Mitte mina", mille ke- stus on 11 min, kuid samuti tuntu- teatriduandaja Robert Wilsoni detsembrikuus kahel nädalalõpul Brooklyn muusikaakadeemia la- vale tulev lavatöö "Josef Stalin elu ja ajastu", mis kestab kaheksteist tundi. Etendused algavad kell seitse õhtul ning lõpevad kell seitse hommikul. Tegelas on laval 500.

Gusbornis Saksamaal suri 3. veebruaril Ilmar Schellbach, sünd. 3. mail 1893 Sõmeru vallas, Viru- maal.

Tshehhi ajalehed vene kontrolli all

Shveitsi ajalehe "Der Bund" ülevaade näitab, et puhastustöö korras kõrvaldati aastail 1969 ja 1970 tsehhoslovakkia ajalehtede ja ajakirjade tolmetsust enam kui 1200 tshehhi ja slovaki ajakirja- nikku. See põhjustas kriisi tsheh- hoslovakkia ajakirjanduses. Ka lõpetas rohke hulk ajalehti ja aja- kirju oma ilmunise. Süsteem kas- sus seda tünka, mis tekkis puha- stustöö tulemusena, täita uute ajakirjade ja ajalehtede asutami- sega. Kõik need uued väljaanded pidid teenima nõukogude propa- ganda ülesandeid. See oli olukord, mis avas ka venelastele ukseid tsehhoslovakkia ajakirjandusse.

Nelst uutest ajalehtedest üks tähtsamad on nädalaleht "Tydenik Aktualit" ("Nädala Aktuaalite- did"), mis ilmub 100 000 eksem- plaris. Selle nädalalehe peatoimetaja on venelane Dimitri Tula- jev. Nädalaleht käsitleb peamiselt poliitilisi küsimusi, ja seda eriti poleemilises toonis. Ka domineer-ivad rünnakud Puna-Hiina ja USA vastu, samuti ei puudu antismi- nistlikke ja ateistlikud artiklid.

Aastal 1972 alustas ilmunist üle kahe kuu väljaantavat ajakirja "Spole- leneke Vēdi v SSSR" ("Sotsia- lism teadused Nõukogude Liidus"), mille väljaandjaks Praha Teaduste Akadeemia, kuid toimetajaks üks vene teadlasi. Ka ilmub Prahas nüüd Moskvast poolt kontrollitava rahvusvahelise kommunistliku liikumise ideoloogiline ajakiri "Otzaky Miru" a. "Socialism" (tshehhi keeles "Läänes tuntakse seda ajakirja pealkirja all "Pro- bleme des Friedens und des Sozial- ismus" ("Rahu ja Sotsialism

Probleemid"). Selle ajakirja pe- toimetajaks on venelane Sadorov.

Pärast kaheaastast vaheaga ilmub nüüd jälle ka nõukogude nädalaleht "Novoje Wremja"2 nime all "Nova Doba". See näd- lalaleht on puhtalt kujul tõlge vene keelest tshehhi keelde. Ka alustas jaanuaris 1973 ilmunist nõukogude ajakiri "Sovjetskaja Literatura", mis propageerib nõukogude kir- jandust. Lisaks alustab lähemal ajal ilmunist ajakiri "Sputnik", mis esitab käärilõikeid (tõlkeid) kõrg Nõukogude Liidu ajakirjan- dustest poliitiliste, majanduslike ja ideoloogiliste küsimuste kohta.

Kõigi nende uute ajalehtede- ajakirjade peatoimetajaks ja toimetuse juhtideks on venelased. Lisaks kehtib nüüd nõue, et üldse kõik tshehhi ja slovaki ajalehed ning ajakirjad peavad avaldama ülevaateid, teateid ja ideoloogilisi artikleid nõukogude ajakirjandu- sest. Juhtivate lehtedena esinevad sellel alal "Zivot Strany" ja "Nova Mysl".

Lisaks ajakirjandusele kannab ka tsehhoslovakkia raadio ja kaugnägemine Nõukogude Liidu pitserit, sest üle 50 prots. pro- grammist moodustavad nüüd nõukogude saatet tshehhi ja slo- vaki keeles. Nii ei saa me enam üldse kõnelda tsehhoslovakkia ajakirjandusest, raadiost ja kaug- nägemisest kui iseseisvast ajakir- jandusest ning saateteenistusest. Kõige selle tulemusena kaotas ka tsehhoslovakkia ajakirjandus rahva keskel oma endise hae- malne. Et ka tellijate arv tunduvalt vähenes, alutati see äsja "vaba- tahkile" sunnile.

†

Armast sõpra

Helmut Pürkop'i

mälestavatel leinas

LIDIA ja HERMAN

†

Kallistrat Liik

Igavene mälestus!

EESTI APOSTLIK-ÕIGESUS KIRIKU SINOD ja KULTUURFOND

AJAKIRI "USK ja ELU"

Telesiooniprogramm

TV Lõrdag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskpråkiga program:
9.30 Tapahtumia. Aktiivelt magasin
for finskpråkiga.

10.00 Lasten TV: Juna.
Barpprogram: Täget.

10.20 Rivimies. Rivimiesten sarjan al-
noa nainen. SKL:n edustaja, lehtori
Leena Finnilä Helsingistä opettaa
uskontoa ja psykologiaa.

Man i ledet. Den enda "kvinnan i
ledet" lektor Leena Finnilä från
Helsingfors, representerar Kristliga
förbundet.

10.40 Astelin kaunistu kangasta. Vär-
l. Gärdsföreläsningarna. Färg. Textat på
svenska.

11.00 Start II. Färg. 25. Can you
Punt?

11.15-11.40 Filma själv 5. Text och
ljud. Färg.

14.45 En français. Färg. 23. Le pa-
tage des eaux.

15.00 Tixpretra. Färg. Lars-Gunnar
Björklund och Bo Hansson.

17.55 Helgälskrings från Friels
kyrka i Västergröndland.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Aktiivelt i veckan. Färg. Textat.
18.30 Mitt hus och min trädgård.

Färg. Sören Engelbrektsson pratar
praktiskt med villa- och sportstuge-
folk.

19.00 Dan Andersson. Färg. Omkring
tiggarn från Luossa, ur diktsam-
lingen Svarta ballader, läses av
Halvar Björk till naturbilder.

19.05 En fot i verkligheten - en i
fantasi. Färg. Sjätte programmet.
Några försök att förstå Tunisien.
Om beduiner i väntan. Ska en för-
ändring komma? Finns lyckan i sta-
det? Och mannen på åsken - vad
väntar han på?

19.30 På skidor. Färg. Norskt repor-
tage om alla tänkbara sätt att ta sig
fram på skidor.

20.00 Arsene Lupin - gentlemanna-
tjv. Färg. 5. Mannen i den svarta
hatten.

I rollerna: Georges Descrières, Ni-
cole Calfan, Roger Carel, Henri Vir-
lojeux, Yvon Bouchard.

21.00 Aktiivelt, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35-23.05 På parkett. Färg. Lasse
Holmqvist presenterar en känd pro-
fil och dennes önskeartister.

TELEVISION 2

15.35 Poesin lever. Färg. Dikter och
sånger från hela landet. Tone
Bengtsson och Inger Eldler.

16.35 Onedin-linjen. Färg. 6. Den
skeppsbrutne.

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Det susar i säven. Färg. 7. När
Mullvadens flick hemlängtan.

17.45 Lilla Anna och Långa Farbror.
Färg. 7. Lilla Anna och Långa Far-
bror rimmar.

18.00 Lördags - om puberteten.
Färg.

18.30 Barnen i 47 A. Färg. 7. Spel-
aren.

Medverk. Christine McKenna, Nigel
Greaves, Gaynor Hodgson, Russell
Lewis.

19.00 På äldre dar. Färg. Information
och förståelse för vuxet folk. Vär-
dar: Jan Gabrielsson och My Pers-
son.

19.30 Rapport med väder och sport.

20.00 Lördagsnöjet: Zetterlund och
Westerlund. Gäst: Hasse Alfredson.
Färg.

20.50 Statyerna. Färg. Lekfull kort-
film, inspelad i Versailles av Marie-
France Siegler.

1.00 David Copperfield - ameri-
kansk film från 1935. Regi: George
Cukor.

I rollerna: Freddie Bartholomew,
Frank Lawton, W.C. Fields, Lionel
Barrymore, Madge Evans, Maureen
O'Sullivan.

23.05-23.10 TV-nytt, väder.

TV Söndag

9.30 Jordbruk 74. Färg. 6. Vallförel-
der till mjölkör.

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskpråkiga program:

10.00 Uutisviikko.

Nyhetsveckan.

10.30-11.00 Kahden kesken. Kans-
sanne, Hannu Salama.

På tu man hand med författaren
Hannu Salama. Textat på svenska.

16.30 Fokus. Färg. Hur farlig är
plastindustrin?

16.50 Men Eva, det är ju semester!
Del 6 i serien Att se vad andra hör.
Textat.

17.10 Helen - kvinna av idag. Färg.
10. Daniel.

I rollerna: Alison Fiske, Diana Hul-
tinson, Christopher Ballantyne,
Anthony Bate.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Hemma med Ria. Färg. Ria
Wagner med gäster.

18.45 Hång med - Jorden runt! Färg.
Veckofinal med Lennart Hyland och
Per-Erik Lindorm.

19.30 Moment: Flera meter textil -
om textilformgivningarnas situation
idag. Färg.

20.00 Jourhavande - TV-serie av
Gunnar E. Sandgren om den enskil-
des rätt till liv och död. Andra av-
snittet. Färg.

I rollerna: Olof Widgren, Bertil An-
derberg, Gerd Hegnell, Sven Nil-
son, Christina Stenius, Ulla Akse-
son, Doris Funcke, Per Ragnar.

Christina Lundqvist, Sigge Fürst,
Anna Gelbar, Else Marie Brandt,
Thomas Nystedt m fl.

21.00 Aktiivelt, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35 Sportspeglar.

22.05-22.30 Musik på Eklunda. Färg.
På Eklunda gård i Uppland bor en
av våra finaste fiolspelmän, Viksta
Lasse. Ralph M. Evers har gjort en
film om hur han lämnar över spel-
manstraditionen till sin brorson
Bosse Larsson i Björklunge.

TELEVISION 2

9.55 Stäm gitarren. Färg.

10.00 Start II. Färg. 24. Rich Man's
Bingo.

10.15 Ta ton! Färg. Spela gitarr och
blockflöjt med Uffe och Clas.

Förskoleprogram:
10.35-11.00 Om - när Anna och Uli-
rika reser själva. Färg.

15.30 Måstärnövte i gymnastik mo-
derna. Färg. Damländskamp mellan
Sverige och Danmark. Ake Brodin.

16.45 Squash. Färg. Final i Viking
Trophy i squash i Roslagsshallen i
Stockholm. Göran Zachrisson.

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Det susar i säven. Färg. 8. Gä-
ster i Mullebo.

17.45 Lilla Anna och Långa Farbror.
Färg. 8. Lilla Anna leker med bol-
lar.

18.00 Blås och pip på Irland. Färg.
Slim Lidén berättar om en säckpi-
peblåsare i Dublin.

18.30 Bengt bråkar, säger magistern.
Färg. En film om Bengt, som bor i
en liten by i Dalarna.

19.00 Knuff. Inget bok, ingen bostad,
osäker framtid. Sådan är verkligheten
för allt fler ungdomar.

19.30 Rapport med väder.

20.10 Två och en flygel. Färg. Lite
minnen och några låtar tillsammans
med Grynet Molvig och Berndt
Egerbladh. Vi får bli se ett avsnitt
ur Grynets kanske största succé
Flicka på gaffeln där hon spelade
mot Lars Ekborg.

20.45 Dagbok i bild. Färg. Några vec-
kodagar med Nils-Gustav Labba, 25.
Jokkmokk.

21.00 Teaterkrönika: Fria - men hur
länge? Färg. Om de fria teatergrup-
perna i Sverige.

21.50 TV-nytt, väder.

21.40-22.40 Söndagsdeckaren: Dockan.
Färg. Italiensk thriller om jakten på
en förkyrd mördare.

I rollerna: Robert Hoffman, Marie
Venier, Gianfranco D'Angelo, Erica
Balne, Pupo De Luca m fl. Regi och
manus: Mario Foglietti.

TV Måndag

Skol-TV:

8.30-8.50 I Frankrike. 1. Industri.
Mellanstadiet.

9.00-9.10 Switch on! 25. Lågstadiet.
9.20-9.40 I Norrland. 3. Rikedomar i
norr. Mellanstadiet.

9.45-10.05 1900-talslitteratur: Ensam-
het och gemenskap. 2. Bild och bud-
skap. Gymnasiet.

10.10-10.30 Pask. 1. Judisk pask. Mel-
lanstadiet.

10.35-10.55 Lärarprogram R o S: 1.
Rena rama rytmen. Lågstadiet och
mellanstadiet.

11.00 Stäm gitarren. Färg.

11.05-11.25 Ta ton. Färg. Spela gitarr
och blockflöjt.

Skol-TV:
12.00 Lärarprogram R o S: 1. Rena
rama rytmen. Lågstadiet och mel-
lanstadiet.

12.05-12.40 Fri dramatik. 2. Rörelser.
Högstadiet.

12.45-13.00 Fysik. 1. Elektricitet -
den slutna kretsen. Högstadiet.

13.10-13.30 Film och TV. 2. Tvekamp.
Högstadiet.

13.35-13.55 Sju gissel. 3. Undernär-
ing. Gymnasiet.

14.00-14.50 Lärarprogram R o S: 2.
Redovisade rytmer. Lågstadiet och
mellanstadiet.

16.30 Halvfem: Kan du det här... -
ringa i telefon. Färg.

16.35 Fantastiska bilder: Människan
utan kläder. Färg. Kitle Arvidsson
bläddrar bland konsthistoriens alla
nakenbilder.

16.40-16.50 Nalle Topp och skoga-
branden. Färg.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Follyfoot. Färg. 1. Samvetets
röst.

18.30 Sveriges magasin. Färg.

19.25 Erik XIV - pjäs av August
Strindberg. Färg.

Mot den hävdvunnna nubbilden av
den galne Erik XIV och hans onds-
kefulla rådgivare Göran Persson
tekniskt Strindberg en intelligent
men svag kun, vars osäkerhet och
rädsla störta honom och hans
statsloke rådgivare i fördärvet.

I rollerna: Elisabeth Grönqvist, Tor
Isedal, Jan Nygren, Gunnar Broström,
Christian Berling, Hans Klinga,
Lisskulla Jobs, Bengt Eklund, Lasse
Petersson, Thomas Pontén, Willy
Peters, Per Wiklund, Rune Hallberg,
Gustaf Hjort af Ornas, Siljvia Bard,
Margareta Bergman, Carl Axel Ell-
ving, Ulf Håkan Jansson.

Musik: Carl-Axel Dominique och
Joulaoures Upsaliensis. Koreografi:
Pierre de Olivo. TV-bearbetning:
Anders Carlberg. Regi: Kurt-Olof
Sundström.

21.00 Aktiivelt, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35 Hång med! Färg.

21.50-22.30 Pejlung. Aktuell stu-
diobedat under ledning av Herbert
Söderström.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Beppes godnattstund. Färg. Nå-
gon talar på paradiset.

18.00-18.30 Insändaren. Textat.

18.55 Anslagsstavlan. Färg.

19.00 TV 3 - folkets kanal. Färg.

20.20 Sydnytt, Västytt, Mittnytt,
Nordnytt, Allehanda.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Kvällsöppet. Färg. Per Gréver
med gäster.

21.00 En hedervärd medborgares död.
En filmfundering av den finländske
regissören Jarno Jääskeläinen om
människans möjligheter att överleva
i en allt onämskligare miljö.

21.35 Kalabalik i tingsrätten. Färg. I
ögonblicksbilder från en rättegång i
en tingsrätt skildras på ett avmät-
kat sätt domare, försvaradvokat,
åklagare och nämnd av konstnären
Kjell Jörstedt.

21.55 Musik i Tvåan: Greta Erikson
- pianisten och människan. Färg.

22.15-22.20 TV-nytt och väder.

TV Tisdag

Skol-TV:

8.30-8.50 Att bygga från grunden-
byggt teknik. 7. Från beslut till bygg-
start. Gymnasiet.

9.00 Människan - en maskin. 4. Med-
delanden utifrån. Mellanstadiet.

9.20-9.40 Det brinner. Lågstadiet och
mellanstadiet.

10.10 Switch on! 25. Lågstadiet.

10.10 The mystery on the moor. Färg.
3. A Hat in the Heather. Högstadiet.

Förskoleprogram:
10.30-10.55 Om - när Anna och Uli-
rika reser själva. Färg.

11.00-11.15 Start II. Färg. 25. Can you
Punt?

Skol-TV:
12.00 Klotet 15. Färg. Lågstadiet.

12.30-12.40 Latinamerika. 3. Dröm-
men om San Paolo. Färg. Högsta-
diat.

12.45-13.05 På de brittiska äarna. 2.
Hos Meyricks i Rhondra. Mellansta-
diat.

13.10-13.30 Sniffare. Färg. Mellansta-
diat.

13.35-13.55 Film och TV. 2. Tvekamp.
Högstadiet. Textat.

14.00-14.20 Ölycksfallsvård. Högsta-
diat.

Förskoleprogram:
14.30-14.55 Om - när Anna och Uli-
rika reser själva. Färg.

14.50-15.00 Halvfem: Tisdagskul med
teckenspråk. Färg.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Traffen med musikaliska sväng-
ningar. Färg. Gitarristen Janne
Schaffer i närbild.

18.30 Sveriges magasin. Färg.

19.30 Musikteater: Drömmen om
Carmen. Färg. Om Bizet och hans mä-
sterverk. Vi följer en uppsättning på
Hamburgoperan från repititionen
till avsnitt av den färdiga förestäl-
lingen. Regissör är Metropolitans-
stjärnan Regina Resnik. Carmen
sjungs av Huguette Tourangeau från
Kanada.

21.00 Aktiivelt, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35 Hång med! Färg.

21.45 Cannon - amerikansk deckar-
serie med William Conrad som pri-
vådetektiven Frank Cannon. Färg.

22.35-22.50 En français. Färg. 24. Avis
au public.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Beppes godnattstund. Färg. Jag
ser en get i Serengeti.

18.00 Start II. Färg. 25. Can you
Punt?

18.15 Stäm gitarren. Färg.

18.20-18.40 Ta ton. Färg. Spela gitarr
och blockflöjt med Uffe och Clas.

18.55 Puttes tips. Färg.

19.00 TV 3 - folkets kanal. Färg.

20.20 Sydnytt, Västytt, Mittnytt,
Nordnytt, Allehanda.

19.30 Rapport med väder.

20.00 En ny bok. Färg. "Ni däruppe
- vi här nere". Den västyske för-
fattaren Günter Wallraf har åter
skrivit en bok i vilken han gran-
skar den tyska industrivärlden. I
dagens bokpresentation intervjuas
Wallraf tillsammans med några av
de arbetare han samtalat med i sin
bok.

20.10 Onedin-linjen. Färg. 7. Den fly-
tande likkisten.

Medverk: Peter Gilmore, Anne Stal-
lybrass, Brian Rawlinson, Jessica
Benton, Michael Billington, Howard
Lang, April Walker m fl.

21.00 Dokument utifrån. Färg. Inter-
nationella reportage.

21.40 Kvällsöppet - Per Gréver.
Färg.

22.25-22.30 TV-nytt, väder.

TV Onsdag

Skol-TV:

8.30-8.50 Vid Medelhavet. 3. Bondby.
Mellanstadiet.

9.00-9.15 Here we come. 3. Following
Dave. Mellanstadiet.

9.20-9.40 Människan - en maskin. 3.
Ledning och samordning. Mellansta-
diat.

9.45-10.05 Klotet 15. Färg. Lågstadiet.

10.10-10.30 Elektrisk energi. 1. Elekt-
riska maskiner. Högstadiet.

10.35 Att vara två. Högstadiet.

11.00-11.20 "det blir lite onäms" -
serien Att se vad andra hör.

Skol-TV:
12.00 Sovjetunionen. 1. Människor i
Sovjet. Högstadiet.

12.30-12.40 Tekniken erövrar värld.

den. Färg. 1. En framtidsvision från
Japan - kanske Sverige i morgon.
Högstadiet.

12.45-13.05 I vår kommun. Mellansta-
diat.

13.10-13.35 Familjekunskap. 1. Män-
niskors roller. Gymnasiet.

16.30 Halvfem: Blåklodda. Färg.
Maud Reuterswärd berättar.

16.35-16.50 Säger från en trädgård.
Färg.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Fantastiska värld. Färg.

18.30 Sveriges magasin. Färg.